

AVILÁG

1991.
szeptember 11.

II. évfolyam

37. szám

Ára: 25,50 Ft

POLITIKAI, GAZDASÁGI, KULTURÁLIS HETILAP

ILLEGALITÁSBA VONULTUNK

a 20. oldalon

KIS JÁNOS: ÍRÁSTUDÓK FELELŐSSÉGE a 12. oldalon

ANCSEL ÉVA: LÉTEZÉS ÉS TÖRTÉNELEM az 52. oldalon

+ 16 OLDAL CÉGMUTATÓ Vállalkozók melléklete a 25. oldalon

VILÁG

Politikai, gazdasági, kulturális hetilap

Főszerkesztő:
Tarján Miklós

Főszerkesztő-helyettes
Lipp Tamás

Olvasószerkesztő:
I. Láng György

Képszerkesztő:
Kiss Kuntler Árpád

Vezető tervezőszerkesztő:
Czifferszky Attila

Rovatvezetők:
Falus Tamás (Cégmutató)
Kozák Márton (Belpolitika)
Scipiades Iván (Külpolitika)
Szónyi Tamás (Kultúra)

Szerkesztőségi titkár:
Juhász Nagy Ágnes
Kisvári Andrea

Főmunkatárs:
Bihari Tamás

Munkatársak:
Batha László
(képszerkesztő-helyettes)
Császár Zoltán
(korrektor)
Krista Gábor
(képszerkesztő-helyettes)
Mörk Leonóra
Neményi Ildikó
(tervezőszerkesztő)

Szerkesztőség:
1111 Budapest XI., Irinyi J. u. 39.
Telefon, telefax: 165-4739
ISSN 0864-9049

Szedés: ARGOS Kft.
Grafikai előkészítés, nyomtatás:
Szikra Lapnyomda, Budapest
1991. 2248.
Felelős vezető:
dr. Csöndes Zoltán vezérigazgató

Kiadja:
DANUBE Budapest,
Kiadói, Kereskedelmi
és Terjesztői Rt.
1111 Budapest XI., Irinyi J. u. 39.
Tel.: 165-4739

Felelős kiadó:
Belán Gábor elnök-vezérigazgató

VILÁG-KÉP

4 VILÁG-KÉP-VÉG

HÉTRŐL HÉTRE

6 BEL-VILÁG

7 KÜL-VILÁG

HÉT-FOGÁS

8 KEREKES BÉLA INTERJÚJA
WEYER BÉLÁVAL

BELPOLITIKA

12 KIS JÁNOS: ÍRÁSTUDÓK FELELŐSSÉGE
Az SZDSZ elnökének elemzése

14 SÖTÉTSÉG DÉLUTÁN
Kozák Márton publicisztikája

16 MODERNIZÁCIÓ? TRADICIONALIZMUS?
Balázs Magdolna írása

18 VÍZLÉPCSŐ-DIPLOMÁCIA
Vit László Bős-Nagymarosról

AZ OLVASÓHOZ

20 ILLEGALITÁSBA VONULUNK

21 KÉRDŐÍV

GAZDASÁG

24 ŐSZI PANGÁS

VÁLLALKOZÁS

25 PMS-CÉGMUTATÓ

KÜLPOLITIKA

41 ERDÉLY = ÉSZAK-ÍRORSZÁG?
Brendan O'Leary az etnikai konfliktusok
megoldási mechanizmusairól

44 AZ ELFELEJTETT HÁBORÚ
Réti Ervin afganisztáni háttérmagyarázata

46 GONDA GYÖRGY: SZÁRNYALÁS

Mi várható a világ repülőgépiparában?

KULTÚRA

48 SZÍNHÁZ A VILÁG

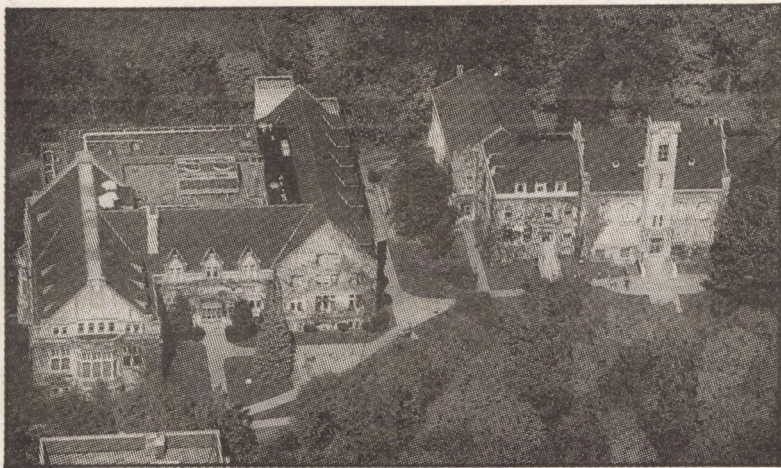
Évadkezdés ürügyén

52 ANCSSEL ÉVA: EMLÉKEZÉS ÉS TÖRTÉNELEM

54 EGY IRODALMÁR AMERIKÁBAN

Kádár Judit interjúja Szegedy-Maszák Mihállyal

57 HONANYÁK?

Huszár Ágnes véleménye a falvédővilágképről

VAKVILÁG

59 KOLOZSVÁRI PAPP LÁSZLÓ: SZEGÉNY GAZDAGOK

À LA CARTE

MAGÁNBESZÉD

61 LUKÁCSY ANDRÁS: BELEBESZÉLEK A POLITIKÁBA

A VILÁG

62 SZERZŐINK VOLTAK – MUNKATÁRSAINK VOLTAK

Körkörös

támadást intézett a héten az MDF. Vége a gyámoltalanság korszakának! – adta ki a jelszót a terepszínű kommandósrúhába öltözött Csurka István. Most aztán tüzelnek mindenre és mindenkire, aki „másként mozog”, mint azt a legnagyobb kormányzópart hadvezérei elvárják. Lövik a köztársasági elnököt, mert „idegen test” a magyar alkotmányosságban: a golyószórónál Debreczeni József. Lövik a „régirendszert elvtelenül kiszolgáló újságírókat, rádió- és televízióriportereket”: a géppuskafészekben az MDF Békés megyei lövészezrede. (Csak azt nem tudom, ki fogja eldönteni, hogy valaki akadályozta-e a rendszerváltást vagy sem. Ki mondja meg: kik szolgálták a régi rendszert elvtelenül? Már aggódni kezdek például a híradós P. Szabó József, Csák Elemér és Pálffy G. sorsáért. Lehet, hogy maga Pálffy G. mondja meg, ki az elvtelen és ki nem?) Aztán lövik általában az újságokat, mert „belemondítottak az MDF közös választmányába” (sic!), de lövik a Magyar Rádiót és a Magyar Televíziót is, mert megérett az idő „politikai beállítottságuk és szellemiségük gyökeres megváltoztatására” (Kónya). Ezenkívül lönek Pozsgayra, Torgyánra, s a többi néppártos, kizses vagy emeszempés pártvezérré.

Először én is megijedtem: ki tudja, mit gondolnak rólam Pálffy G., Kónya és Csurka urak. De aztán rájöttem, csupán tréfás hadgyakorlat folyik körülöttem. Nyilván az MDF népnemzeti köre megfogadta Beke Kata bölcs intelmét, aki pártjából leginkább a humorérzéket hiányolta. No, most végre itt a Nagy Tréfa. És a parádét maga Kónya úr vezényli, aki azt akarja megtudni, vajon érzékeljük-e még a veszélyt. Látjuk-e, hogy „maroknyi magyar” újra a többségre akarja kényszeríteni akarátát? Kónya úr, miközben játék pisztolyával, mint egy kapatos dzsentrifí, a levegőbe lövöldöz, mosolyog is rajtunk. Jól van, fiúk, mondja. Látom, érzitek még a retorikámból sugárzó bolsevik mentalitást. Még nem felejtettetek, még nem tompult a reflexetek.

Úgy véltem, a hadgyakorlat végét Antall József miniszterelnök úr fogja bejelenteni a televízió A Hét című műsorában Murányi László mikrofonja előtt. És köszönetet mond majd a „polgárvédelmi gyakorlatban” részt vevők áldozatos munkájáért. Lesz dicséret, kitiüntetés és gulyás...

Ám a bejelentés elmaradt. A lögyakorlat folytatódik.

Lipcy Tamás

VILÁG-KÉP-VÉG

Az első – és talán az utolsó – alkalom, hogy ezeken az oldalakon megszólal a képszerkesztő. Itt és most elsősorban köszönetet szeretnék mondani annak a lelkes csapatnak, akik hétről hétre megtöltötték a Világ-kép oldalait. Akik mindig, minden körülmények között rendelkezésünkre álltak, segítségünkre voltak a legnehezebb időkben is.

Tették ezt, mert tudták, bátran hozhatják ide azon képeket, amelyek önálló véleményt formálnak mindenféle pártállástól, befolyásolástól függetlenül.

Nehéz időszak van mögöttünk – és féltő, hogy még nehezebb előttünk –, hiszen a képpel újságot írók – s ez alól a nagymúltú profik sem kivételek – egyre kommerszebben, egyre silányabban voltak kénytelenek fogalmazni. A piac ezt követelte, követeli tőlünk. Mostanra fehér holló lett az a periodika, mely igényli, sőt elvárja az elgondolkodtató, az események háttérét is meglátó, megláttató képi megfogalmazásokat az illusztrációktól a képriportokig. A szakmát el-

árasztotta az igénytelenség, a szakképzetlenség. Ugyanakkor nagy szakmai és művészi múltú fotóriporterek, fotóművészek – közöttük Pulitzer-díjas kolléga is – állás, munka nélkül mára már csak a fiókjuknak dolgoznak.

Hiszem és vallom a többi kollégámmal, barátommal együtt, hogy jön utánunk egy talán kedvezőbb feltételek között, jobb anyagi körülmények mellett működő gárda, akik nemcsak az írott, de az „olvasott” sajtó minőségén is örködnének, s hajlandóak lesznek ezért áldozatokra is, csakúgy, ahogyan mi is rákényszerültünk.

Reméljük, hogy A Világ esetleges halálával nem hal meg teljesen a mindentől és mindenkitől független, csak a lelkiismeret szavára hallgatva megfogalmazott képi információ a nyomtatott sajtóban. Még egyszer köszönet mindenkinek, akik munkánkat segítették.

Kiss Kuntler Árpád

A VILÁG 1991. június 19.
5. évfolyam
25. szám
Ár: 250 Ft

POLITIKAI, GAZDASÁGI, KULTURÁLIS HETILAP

A BIRODALOM VISSZALÉP

HOL A BOLSEVIZMUS MOSTANÁBAN? • 14. oldal

KÖZÖS ERŐVEL A DROG ELLEN • 18. oldal

FRANCSBA A RÉSZLETEKKEL! • 20. oldal

A VILÁG 1991. április 10.
5. évfolyam
15. szám
Ár: 250 Ft

POLITIKAI, GAZDASÁGI, KULTURÁLIS HETILAP

KAUKÁZUSI KRÉTAKÖR

RAKÓCZI TÉR: AKAR AZ ORSZÁG • 11. oldal

SÓRREALIZMUS ÉS SZÜRREALIZMUS • 24. oldal

MAGÁNBSZÉD: HORGÁS BELA • 32. oldal

A VILÁG 1991. április 17.
5. évfolyam
16. szám
Ár: 250 Ft

POLITIKAI, GAZDASÁGI, KULTURÁLIS HETILAP

A NEGYEDIK NEMZEDÉK

ALBÁNIA: BALKÁN-SZINDRÓMA • 14. oldal

SÉREGSZEMLE A HONVÉDSÉGRŐL • 18. oldal

MURKASRÉSZVÉNYESEK • 24. oldal

A VILÁG 1991. április 24.
5. évfolyam
17. szám
Ár: 250 Ft

POLITIKAI, GAZDASÁGI, KULTURÁLIS HETILAP

BUDAPEST 37 KILOMÉTER

BÉKEHÉSGÉ BŐJT UTÁN • 10. oldal

SZERESSÜK A PÁRTOKAT! • 12. oldal

SZABAD A TÖRVÉNY • 16. oldal

A VILÁG 1991. június 5.
5. évfolyam
21. szám
Ár: 250 Ft

POLITIKAI, GAZDASÁGI, KULTURÁLIS HETILAP

AZ ÍTÉLET NAPJA

FILÓZÓFUS ÉS POLITIKUS • 6. oldal

CSENDES FORRÁDALOM? • 14. oldal

ÚRIASSZONYOK DÍVATJA • 24. oldal

A VILÁG 1991. június 12.
5. évfolyam
22. szám
Ár: 250 Ft

POLITIKAI, GAZDASÁGI, KULTURÁLIS HETILAP

A POZITÍV HŐS

A MÁSODIK EMBER • 6. oldal

UTAM JASZIHOZ • Beszélgetés László Földessyvel • 12. oldal

CSENDES ÜNNEP • 24. oldal

A VILÁG 1991. június 26.
5. évfolyam
23. szám
Ár: 250 Ft

POLITIKAI, GAZDASÁGI, KULTURÁLIS HETILAP

A GYÜLEKEZET HITE

A KISEBBSÉGI IDENTITÁSRÓL • 14. oldal

BORISZ, AZ ELNÖK • Beszélgetés Mihály P. 18. oldal

BESZÉLGÉTES ANCSÉL EVÁVAL • 24. oldal

A VILÁG 1991. augusztus 7.
5. évfolyam
32. szám
Ár: 250 Ft

POLITIKAI, GAZDASÁGI, KULTURÁLIS HETILAP

MINDHALÁLIG OPTIMISTÁK

A SZELLEMEK TÖRVÉNYE? • 14. oldal

JEZUS VÉRE • Beszélgetés M. 18. oldal

+ 16 OLDAL CÉGMUTATÓ • Válogatás a vállalkozásokról • 24. oldal

A VILÁG 1991. augusztus 14.
5. évfolyam
33. szám
Ár: 250 Ft

POLITIKAI, GAZDASÁGI, KULTURÁLIS HETILAP

HATALMAT, HÚST A DOLGOZÓKNAK!

ÉJTOERNYOSOK, TORLESZKEDŐK ES...? • 14. oldal

TÉVE A NÉGYZETEK • 18. oldal

+ 18 OLDAL CÉGMUTATÓ • Válogatás a vállalkozásokról • 24. oldal

BEL- VILÁG

A közszolgálati televízió hírműsorának, A Hétnak a műsorvezetője szerint eseménytelenül telt a hetünk. Így hát egyes lapok és politikai erők kreáltak eseményt, s e tűzzel játszó elemek Kónya Imre és Debreczeni József alapművei ürügyén akarták elhinteni a vizsály magvát – hír nem volt, csak ez a fajta kevéssé elfogulatlan kommentár. Történt mindez öt nappal Pető Iván azon parlamenti felszólalása után, melyben az adófizető állampolgárok pénzéből fönntartott médiumok hírműsorai tárgyyszerűségének és korrektségének fontosságáról szólt.

Kónya Imre augusztus 24-én papírra vetett ujjgyakorlatában – nevezzük így, végtére is nem kell mindennek nagy feneket keríteni – olyan gondolatokat vetett papírra, amelyeket, ha vannak is a leírtakhoz hasonló jellegű ötletei egy demokratikus párt vezető politikusának, illenék elfojtani, nem pedig – mint a szerző mondta – „az MDF számára továbbgondolás céljából” leírni. De a frakcióvezető láthatóan jobban

tartott a frusztrációtól, mint attól, hogy dolgozata avatatlan kezekbe kerülven botrányt okoz.

Mert demokratikus érzelmű embernek nem lehet másként, mint mélységes fölháborodással fogadni azt az álláspontot, hogy „A kormány politikájának lényegéhez tartozott, hogy az első időszakban kerülni kell a konfrontációkat annak érdekében, hogy az országról a külföld szemében kedvező kép alakuljon ki...”. És a második időszak után mi következik? Egy jó kis „csiszta” az államigazgatásban, a vállalatoknál, a bíróságokon, az ügyészségeken, melynek keretében leváltják a lejáratódott régi vezetőket (hogy ki járatódott le, azt, gondolom, Kónyától fogjuk megtudni): egy igen európai Justitia-terv, melynek keretében fejlett társadalmi igazságérzetűktől vezetettve jó nagyot rúgnak azokba, akik egykor függetlenített mozgalmi állásokban (párt-, KISZ-, szakszervezeti, Hazafias Népfrent-, munkásör- stb. aktivistaként) dolgoztak. (Csak zárójelben jegyzem meg: nagyon tetszett, amikor a prágai „bársonyos forradalom” során a tüntetők azt skandálták: „mi nem vagyunk olyanok, mint ők”. Nos, a tanulmány szerzőjét sajnos nem érintette meg Prága szelleme.)

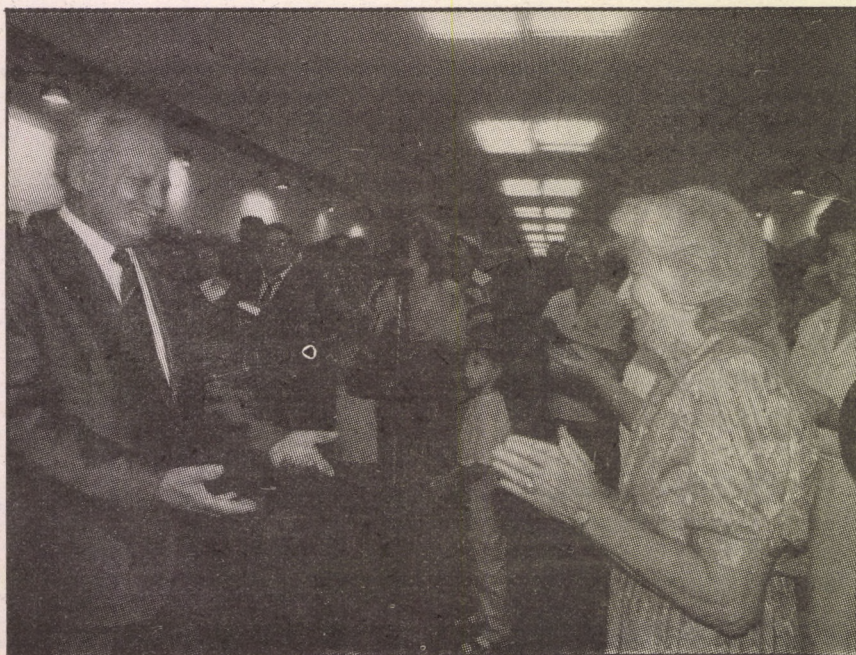
A hét másik mondvacsinált eseménye Debreczeni József Magyar Hírlap-

ban megjelent írása volt. Ebben az MDF liberálisaihoz sorolt szerző kifejtette: alkotmányos válsággal fenyeget, ha Göncz Árpád köztársasági elnöki hatalma nem csupán szimbolikus jelentőségű, ugyanis a szabaddemokrata elnök hajlamos pártpolitikai megfontolásból akadályozni építő munkájában a kormányt (akiket, mint mindenki tapasztalhatta, nem vezetnek pártpolitikai érdekek). A cikk nyomán mestersegesen kialakított vitában a kormány is állást foglalt, s ezzel bizonyára örületbe kergeti az elemzőket; a szöveg szerzői különös gonddal kerülték az egyértelmű fogalmazást.

Fontos hetet hagyunk magunk mögött – kiderült, milyen a király, ha meztelen. Higgyünk a szemünknek.

„Gazdagságot, derűt, Magyarországot!” A legújabb magyar párt, az Európa Párt jelmondata ez. Az Egyesült Európáért Mozgalom hazai tagszervezete, mint az elnök elmondta, a gondolat- és eszmeszabadság híve, nem kötődik vallásos eszméhez. A pártelnök – aki korábban a Münnich Ferenc Társaságban is megfordult, újabban pedig a Hit és Erkölc, a Glória, az Isten országa című lapokat szerkesztette – azt is elmondta, hogy pártja európai, sőt világviszonylatban is a leghaladóbb. A lényeg, hogy bővült a választék.

K. M.

FOTÓ: MTI

Göncz Árpád megnyitja a világhírű magyar fotóművész, Ata Kandó kiállítását. Reméljük, ezzel nem lépte túl alkotmányban rögzített hatáskörét

KÜL- VILÁG

Ha ez a tűzszünet, milyen lesz a háború? A jugoszláviai tűzszüneti és csapatészétválasztási egyezmény megkötése után ugyanis lankadatlanul folytak a harcok a szerbek és a szövetségi hadsereg, illetve horvátok között a múlt héten. A szerbeknek láthatóan eltökélt szándékuk kialakítani egy majdani szerb birodalom határait, Okucani bevételével, a Belgrád–Zágráb út- és vasútvonal ellenőrzésével gyakorlatilag már el is szakították Szlavóniát Horvátországtól. Az elfoglalt szlavóniai településeken az új szerb hatóságok megkezdték szerb telepések toborzását az elmenekült horvátok házaiba.

Az Európai Közösségek rendezte jugoszláviai nemzetközi békeértekezlet első ülésén nemzetközi döntőbíráskodás beindítását határozták el, és leszögezték, hogy nem fognak elismerni olyan jugoszláv határokat, amelyek nem békés tárgyalásos úton jönnek létre.

Magyar–román csúcstalálkozót javasolt „előfeltétel nélkül” Iliescu román államfő, és kezdeményezte, hogy legyenek rendszeres külügyminiszteri értekezletek is. A diplomáciai zsargonban az „előfeltételek nélkül” két dolgot jelenthet: azt is, hogy valaki hajlandó tárgyalásztalhoz ülni anélkül, hogy bármilyen kikötései volnának neki magának, de azt is, hogy nem hajlandó a tárgyalásokra akkor, ha a másik fél előfeltételeket szab. Hogy a románok most hogyan is érthetik az „előfeltételeket”, azt jól sejteti az a heveség, amellyel Bukarest lesöpörte azt a nem hivatalos lengyel kezdeményezést, hogy a magyar–csehszlovák–lengyel hármas együttműködésbe vonják be Kárpátalját (Ukrajna) és Erdélyt. Az egységes román nemzetállam illúziójának védelmezői persze félnek a regionalista elgondolástól, pedig ugyanezen az elven nyugszik a hexagonálé koncepció is (leginkább egymással határos

vidékek együttműködését irányozva elő), amelybe pedig a hivatalos Románia is szeretne bekapcsolódni.

Kezd alkotmányos mederbe terelődni a puccs nyomán kitört szovjet demokratikus forradalom. E „terelgetésben” szokott ügyes karmesteri szerepét alakította ismét Gorbacsov, láthatóan Jelcin támogatásával. Felozslatta magát a Szovjetunió csúcsparlamentje, a kongresszus, ezzel de jure megszűnt az eddigi Szovjetunió. Helyét független nemzetállamok valamiféle laza konglomerátuma foglalja el közös, egységes hadsereggel. Hogy milyen lesz ez a szövetség, azt pontosabban ezután fogják meghatározni, most csak elviekben annyit tudni, hogy az államok egy része föderatív, más része

abban rendszerváltó Baltikum durva jobbos kifárolása az egykori náci tömeggyilkos litván kollaboránsok rehabilitálásával. Mi jön még a Kaukázusban? Grúziában a hevesen kommunistaellenes és nacionalista kormányzat az ellenzékkel való küzdelemben a sajtószabadság elleni merénylet eszközhöz folyamodott. Azerbajdzsánban pedig, ahol a moszkvai puccstól függetlenül vezettek be rendkívüli állapotot, ismét örmény vére szomjazik a felhécelt lakosság.

A rendszerváltás szimbolikus aktusai is visszatérnek (az augusztusi szobordöntések után) a törvényes keretek közé: az orosz parlament szentesítette Leningrád eredeti nevének, Szanktpeterburgnak (Szentpétervár) a vissza-

Két szerb gyerek őrzi a szlavóniai Bobota szerb falu határában az úttorlaszt, amelyet a felnőttek a hágai békeértekezlet megnyitása után beállt nyugalomban odahagytak

könföderatív, harmadik része társult alapon fog hozzátartozni. A tagállamok gazdasági szövetséget alkotnak, amelybe meghívták Lengyelországot, Csehszlovákiát és Magyarországot is, azok legnagyobb megrökönyödésére.

A forradalom intézményesített, civilizált folytatásának jeleként hivatalosan bejelentették, hogy a KGB többmilliók besúgóhálózatának névsorát nem fogják nyilvánosságra hozni. De hogy az egyes tagállamokban hogyan fog folyni a rendszerváltás, arra nézve nem sok jót ígér az eddigi legeurópai-

állítását. (Városneveknél tartva: a függetlenné vált, többségében románakta Moldva fővárosát illenék most már az oroszos Kisinyov helyett Chisinau-nak – ejtsd: Kisinau – neveznünk.) A szentpétervári polgármester pedig javasolta, hogy Lenint vegyék ki a moszkvai mauzóleumból, és temessék el – Szentpéterváron. A rendszerváltás logikájából következik, hogy erre előbb-utóbb úgylis sor fog kerülni. Mégis megint fékezni próbált és óvatosságra intett – Gorbacsov.

Scipiades Iván

Kerekes Béla interjúja

WEYER BÉLÁVAL

Van-e esélye
a független
orgánumoknak
az életben
maradásra? –
tettük fel a kérdést
múlt héten
Kulin Ferencnek.
Van-e esélye
az életben
maradottnak
a függetlenségre?
– kérdezzük most.
Akár fontos is
lehetne, hogy
Weyer Béla
a Magyar Nemzet
gazdasági rovatát
vezette egészen
nyár végéig.
De nem fontos.
Hívhatnák őt is,
a lapot is
másképpen

– *Kirúgtak?*

– Azt hiszem, ez a legjobb kifejezés. Mert mi mást lehet mondani, ha az ember szabadságát töltve, az újságokból tudja meg, hogy felmondtak neki.

– *Mi állt a hivatalos indoklásban?*

– Az, hogy a lap átszervezése miatt csökkenteni kell a létszámot. Ha másért nem, azért is találhattak volna elegánsabb kifogást, mert kifejezetten a franciák kérték, hogy a gazdasági rovat kapjon nagyobb terjedelmet, nagyobb súlyt a lapban. Ehhez persze emberek kellene, több, mint korábban, és esetleg egy rovatvezető is. Azt hiszem, az volt a baj, hogy én nem cenzúráztam a kéziratokat. Nem igyekeztem munkatársaimat kellő eréllyel abba az irányba befolyásolni, amelyet szívesen vett volna a lap vezetése. Ha jól értettem, olyan képet kellett volna festenünk úgy általában a magyar gazdaságról, hogy bár az kisebb-nagyobb nehézségekkel küszködik, alapvetően helyes irányba állították, a kormány döntései megalapozottak, csak még várni kell egy kicsit a kibontakozásra.

– *Miből derült ki, hogy ilyen hangvételű írások melegenétek meg szívüket?*

– Egyszerűen abból, hogy azokat a cikkeket, amelyek nem ezt a hangulatot sugallták, folyvást bírálatok érték. Minduntalan nemtetszését fejezte ki a főszerkesztő, vezetőtársai pedig igyekeztek hozzá igazodni. Volt rá példa, ha kritikával illetett egy írást, az előző napi ügyeletes főszerkesztő fejét vakarva

közölte a lapértékelő értekezleten: hát, igen, igen, tulajdonképpen tegnap is gondolkodóba estem, vajon helyes-e átengedni vagy sem.

– *Pethő Tibor, a főszerkesztő központi figurának tűnik.*

– Amikor visszakerült a laphoz, úgy látszott, hogy mint a szerkesztőbizottság elnöke, protokolláris funkci-

ót tölt majd be – ehhez egy ideig tartotta is magát. Amióta azonban a magyar tulajdonosok – egy évre – kinevezték főszerkesztőnek, feltétlenül aktív lett. Ma már ő szabja meg a lap irányvonalát.

– *Meglehet, nem véletlen, hogy éppen őrá esett a választás.*

– Ezt nem tudom. Azt vi-

„Azt hiszem, az volt a baj, hogy én nem cenzúráztam a kéziratokat”

FOTÓK: KRISTA GÁBOR

szont igen, hogy annak a középosztálynak a képviselője, amelynek az MDF beígérte az előretörést vagy esetében a felszínen maradás esélyét. S hát közismert, hogy Pethő Tiborból sem hiányzik a hajlam arra, hogy jó kapcsolatokat ápoljon a mindenkori hatalommal. Az csak legenda, hogy őt üldözte volna a Kádár-rendszer. Aki rossz viszonyban van a hatalommal, az nem országgyűlési képviselő két cikluson át,

szimpátiával viseltetik az Antall-kormány, illetve egyes tagjai iránt. Arra nem tudok példát mondani, hogy felhívták volna mondjuk az MDF sajtóosztályáról, szépen megkérve, hogy erről vagy arról írjon a lap. Ennyire talán nem faragatlanok. Egyszerűen csak minden szakmai megnyilvánulásából érezni lehetett, elvárja, hogy a kormányt támogató szellemiség honosodjék meg a szerkesztőségben.

gassuk magunkat, hogy köztük mindenféle gőzös, liberális, kivált pedig baloldali értelmiségiek lennének. A mi olvasónk a derék, becsületes polgár. Aki természetesen elmegy vasárnap a misére és mellesleg az MDF-re szavaz. Emlékszem, annak idején a Soltész nehezelt néhányunkra, mert nem tartottunk megfelelő kapcsolatot a pártközpont illetékes osztályaival. Mármost nemrégiben az egyik főszer-

SZDSZ-ét bezzeg, fogadjunk, hogy tudjátok... Megszervezte – legalábbis azt állította –, hogy hetente rovatonként összegyűjthetünk néhány kérdést, amelyekre maguk a kormánytagok fognak válaszolni. Egyetlen kolléga kivételével senki sem adott le kérdést. Neki szerintem ezután kezdtek elfogalmazni a felmondólevelet, mert a kérdés valahogy így szólt: mikor mond már le ez a dilettáns kormány?

„Az egypárt diktatúráját a töké diktatúrája váltja fel”

nen alelnöke a MUOSZ-nak, nem tagja a népfront elnökségének, az Országos Béketanácsnak, az IPU magyar tagozatának, és nem utazza be államköltségen szinte az egész világot.

– *Mennyire lehetett érzékenni a politika befolyását a lapvezetésre?*

– A főszerkesztő soha nem tartotta titokban, hogy

Persze sohasem az MDF-re vagy éppen a kormánykapcsolataira hivatkozott. A hivatkozás mindig az olvasó volt. A mi olvasóink nem szeretik a szélsőségeket, mondta volt, a mi olvasóink kiegyensúlyozott, nyugodt politikálásra vágnak... ne hogy abban a tévhitben rin-

kesztő-helyettes magához hívatott néhány vezetőt a belpolitikai rovatból, és a beszélgetés során mintegy mellékesen megkérdezte tőlük, vajon tudják-e, hogy hívják a kormány sajtóirodájának a vezetőjét. Nem, nem, nem – jöttek a válaszok, mire a főszerkesztő-helyettes csak annyit mondott: na, nekem ez elég is, az

– *Milyen volt a szerkesztőség viszonya a tulajdonosokkal? Egyáltalán volt kapcsolatok velük azon kívül, hogy részt vettek a részvénytársaság különféle ülésein?*

– Amennyiben kapcsolatnak lehet nevezni, hogy rosszállásukat fejezték ki néhány cikk miatt, akkor volt. Egyszer közöltünk egy olva-

sói levelet, amelynek írója azt panaszkolt egyetlen rövid oldalon, hogy őt márpedig sérelem érte a Postabanknál, annak a banknak a fiókjában, amelyik ugye állítólag közel állna hozzá. Másnap felháborodva kérdezte a főszerkesztőt, ugyan már, miért kellett ezt a levelet lehozni? Felhívták a Postabanktól, nagyon nehezményezték az „esetet”, és igazuk is van. Miért nem vagyunk képesek végre megérteni, hogy nem lehet örökösön magunkra haragítani a tulajdonosokat. Az egyik gödöllői halastavakról írt riportunkkal sikerült másik gazdánkat, a Pallast is felháborítani. Ez a cég gazdaságilag érdekelt a környéken, az egyik tó tulajdonosa pedig valamilyen kedvezőtlen összefüggésben tett említést a vezérgazdátörőhalbiológus úrról. És akkor még nem szóltam az Hersant-csoportról. Amióta megvették a lapot, ami francia, az szent és sérthetetlen. Július 14-e, a forradalom évfordulója előtt például szabályos felkészülési terv készült a szerkesztőségben: mikor, melyik rovat, milyen francia vonatkozású írást közöl majd. Ez a felbuzdulás engem kísértetiesen emlékeztetett a régi november 7-i számok előkészületeire. Olyannyira, hogy ugyanazt a kollégát kértem meg, akit annak idején, írjon valamit az ígéretesen fejlődő magyar-francia gazdasági kapcsolatokról. Neki már van rutinja ebben a műfajban, kis túlzással, elég, ha csak egy szót kicserélünk. Másik alkalommal egy külsős kollégánót írt a magyar kávépiacról, melyben az egyik kávéforgalmazó cég képviselője valamilyen megjegyzést tett a másikra, mire az természetesen megsértődött. Nem a konkurenciájára persze, hanem az újságra. Kerekedett is szép kis botrány az „ügyből”, mert,

mint kiderült, részvénytársaságunk valamilyen üzleti akciót tervezett, történetesen éppen ez utóbbi kávéforgalmazó céggel, amely azonban e „szerencsétlen” cikk miatt meghíusult. Ami engem igazán elgondolkodtatott: az ellenérzések kinyilvánításakor az soha senkit nem érdekelt, hogy utána jártunk-e a tényeknek, hogy az állítás igaz-e vagy sem, hogy a levélíró létező személy-e. Az számított csupán, megsértette-e az írás valakinek az érdekeit vagy érzékenységet. Ez az attitűd pedig megintcsak a múltra emlékeztet: akkor a politikai érdek vagy érzékenység megsértése számított főbenjáró bűnnek. Manapság nem kell tekintettel lenni a szocialista internacionalizmusra, nem kell behódolni nagyvállalati érdekek előtt – bár azért nem árt vigyázni –, nem kell ápolni a párt tekintélyét – persze, ha a kormánypártokról, főleg pedig ha az MDF-ről van szó, illik illedelmesnek lenni –, nem kell rózsaszín képet festeni arról, ami nem az – persze nem árt megértőnek lenni. A politika és az egypárt diktatúráját egyre inkább a pénz, a tőke diktatúrája váltja fel. A mi tulajdonosaink pedig össze sem mérhetők mondjuk a nyugati liberális lapokat birtokló tulajdonosokkal, akiknek tényleg az a fontos, hogy a lapjuk szakmailag magas színvonalú legyen. A mi „gazdáink”, ha nem is szócsoként, legalábbis engedelmes eszököként szeretnék használni „tulajdonukat”.

– Volt rendszerváltás a magyar sajtóban?

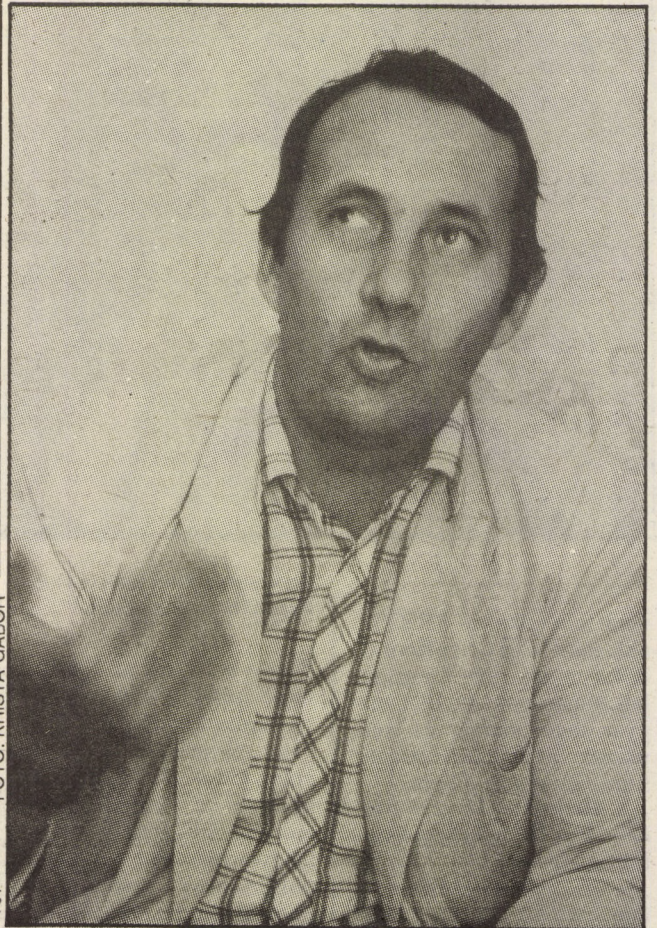
– Nem tudom. Én magukkal a fogalmakkal is bajban vagyok. Meg különben is,

vigyázni kell ezzel a „váltás” kifejezéssel, még kapunk egy osztályfőnöki intőt a miniszterelnöktől. Ha valaki a változást úgy képzelel el, hogy egyik pillanatról a másikra vadonatúj emberek írják vadonatúj újságokat, akkor nem volt változás. De ilyen alapon akkor egész Magyarországon sem volt, mert ugyanaz a tízmillió ember lakja, mint három évvel ezelőtt. S mivel nincs tudomásom arról, hogy Magyarországon az utóbbi harminc évben utcai tüntetések, sztrájkok, a rendszer megváltoztatására irányuló tömeges szervezkedések követtek volna egymást, szerintem körülbelül ugyanannyira lehet felelőssé tenni az újságírókat, mint az embereket úgy általában. Az embereket, akik elfogadták azt a rendszert,

amelyben éltek, beleértve a kétszeres József Attila-díjas írókat is.

– Csak hát, ugye, a sajtó felelőssége tudatformáló hatása miatt súlyosabb, olvassák minduntalan a fejünkre.

– Megfordítom: a magyar sajtónak kisebb a felelőssége, mint a társadalom egyéb rétegeinek. Abban, hogy a magyar polgár mégsem volt annyira elbutítva, mint esetleg másutt, nem is oly messze tőlünk, a magyar sajtónak nagy szerepe volt. Mindig volt egy-egy napilapja, hetilapja, rádió- vagy tévéműsora, amely a lehetséges határig elment és kimondott mindent, amit Magyarországon egyáltalán ki lehetett mondani: aki ennél is többet várt volna, az miért nem állt ki, szembe az orosz tankokkal?

FOTÓ: KRISTA GÁBOR

„A hivatkozás mindig az olvasó volt”

CÉDRUS Média Hírlevél

– Hírek és sajtószolgálat
a közlési eszközök világából –

Témaköreink:

Sajtó – Rádió – Televízió –
Videó – Műhold –
Kábeltevé – Reklám –
Közvélemény-kutatás – Piackutatás

Júliusi és augusztusi számaink tartalmából:

Hányan néznek műholdas tévét
Magyarországon? – Új rádióadók
Cseh-Szlovákiában – BBC Televíziós
Világszolgálat – Az MTI külföldi tudósítói
– Mibe kerül egy csatorna az ASTRÁ-n?

– Kik igényelnek tv- és rádiófrekvenciát?
– Tendert írnak ki az Apolló mozira
– Megújul a Lapkiadók Egyesülete

Amiről a szakma beszél – vagy beszélni fog!

A Cédrus Média Hírlevél csak
előfizetésben kapható.
„Nem olcsó, de megéri!”
Kérjen díjtalan mutatványszámot!
Címünk: Cédrus Média Hírlevél
1092 Bp., Erkel u. 20.

Végre, karácsonyra itt az új budapesti

Telefonkönyv

A Magyar Távközlési Vállalat hivatalos előfizetői névsora

végre, évente megjelenik,
végre, 3 helyett 1 kötetben,
félmilliónál is több budapesti telefon mellett,
ha úgy dönt, az Ön hirdetésével!

CÉDRUS MÉDIA

Magyar Telefonkönyv-kiadó Társaság
2040 Budaörs, Szabadság út 117.

Tel.: **118-7773**
118-3891

Éjjel-nappal üzenetrögzítő

Igen, érdekel a hirdetési lehetőség a több mint félmilliós példányszámú
új budapesti telefonkönyvben! Várom munkatársuk jelentkezését:

Cég neve: .....

Telefon: ..... Fax: .....

Cím: .....

Kérem, keressék .....-t

ÍRÁSTUDÓK FELELŐSSÉGE

Az elmúlt napokban újra kiéleződött a kormánypártok és a parlamenti ellenzék szembenállása. Úgy véljük, hogy Kis Jánosnak, az SZDSZ elnökének egy korábbi, higgadnan elemző írása, amely a liberalizmus és a konzervativizmus együttélésének szükségességéről szól, különösen időszerű

1987 augusztusában levelet kaptam az Örley Kör nevében Rácz Pétertől. Invitált, hogy szólaljak fel egy sétahajón rendezendő szimpóziumon. A vita tárgya: „hogyan látják ma Magyarországon a szellem helyzetét és közeljövőjét”. Beszédemet akkor nem publikáltam. Talán nem csak a gesztus igazolja, ha most előveszem és felajánlom A Világ – remélhetőleg csak átmenetileg – búcsúzó számának.

*

A felkérés, hogy adjam elő gondolataimat szellemi közeljövőről, megtisztelő és zavarbaejtő. Úgy érzem, feletébb emelkedett dolgokról kellene beszélnem, kristálytisztá hangon, melybe nem szűrődik bele a mindennapi élet vulgáris zaja. Hiába próbálgatom ezt a hangot a tükör előtt, csak rekedt számarordítás jön ki a torkomon. Talán jobb is, ha gyakorlását másokra hagyom, akikből oly természetességgel árad, mint a pénzügyi hivatalnokokból a felbruttósítás és az átlagpolgárból a kurva anyátok. Hadd beszéljek én csak arról, amiről tudok: hogy a szellem közeljövője nem független az alantas létszférák közeljövőjétől.

Minden modern kultúrától elvárható, tegye lehetővé, hogy a társadalom politikai problémákként tudatosítsa és oldja meg a problémáit. Távol áll tőlem a kulturális pragmatizmus. Kétlem, hogy a műalkotásokat esztétikailag minősítené, hogy a népről s a népnek értélkelhető abból a szempontból, hogy betölti-e politikai funkcióját.

A magyar kultúra, akárcsak a kelet-európai kultúrák többsége, közismeretlen zavaros viszonyban van a politikával. A szellem embere lenézi a politizálást, fanyalogna fordul el az úgy-

mond kicsinyes érdekharcoktól, taktikázásoktól, kompromisszumoktól, civilizálatlan demagógiától. Ugyanakkor szilárdan hiszi, hogy neki magának politikai küldetése van, melyet pusztán szellemi kisugárzásával teljesít: ő a társadalom élő lelkiismerete.

A két személy, a fanyalgó és a váteszkedő, persze nem okvetlenül azonos. Mégis, figyelemre méltó, hogy azonosak lehetnek. A szellem embere megvetheti a politikát, s közben azt képzelheti, hogy az ő közszereplése fölötte áll a közönséges politizálgatásnak. Ő csak kimondja az Igazságot, megalkuvások nélkül. Neki nem kell hatalmi manőverezésekbe bocsátkoznia, mint a politikusoknak. Az Igazság önnön meggyőző ereje által hat, nem szorul külső eszközökre. A politikusok politikája az érdekekre vagy a félelemre apellál, a szellem emberének politikája az erkölcsre. A politikusok politikája leigáz, a szellem emberének politikája felszabadít. A politikusok politikája megoszt, a szellem emberének politikája egyesít.

Sokféle szempontból bírálhatjuk ezt a vélekedést.

Rámutathatunk a benne lappangó etikai arisztokratizmusra. Ha valóban azt követeljük az emberektől, hogy érdekeiktől, körülményeiktől függetlenül, a pusztá erkölcsi igazságot követve cselekedjenek, akkor olyasvalamit kívánunk tőlük, aminek csak szentek és erkölcsi virtuózok képesek eleget tenni.

Kimutathatjuk aztán az elgondolás politikai gyengeségét: mivel sikerének feltétele az emberek tömeges konverziója, ami szélsőségesen valószínűtlen, ezért nincs esélye a megvalósulásra.

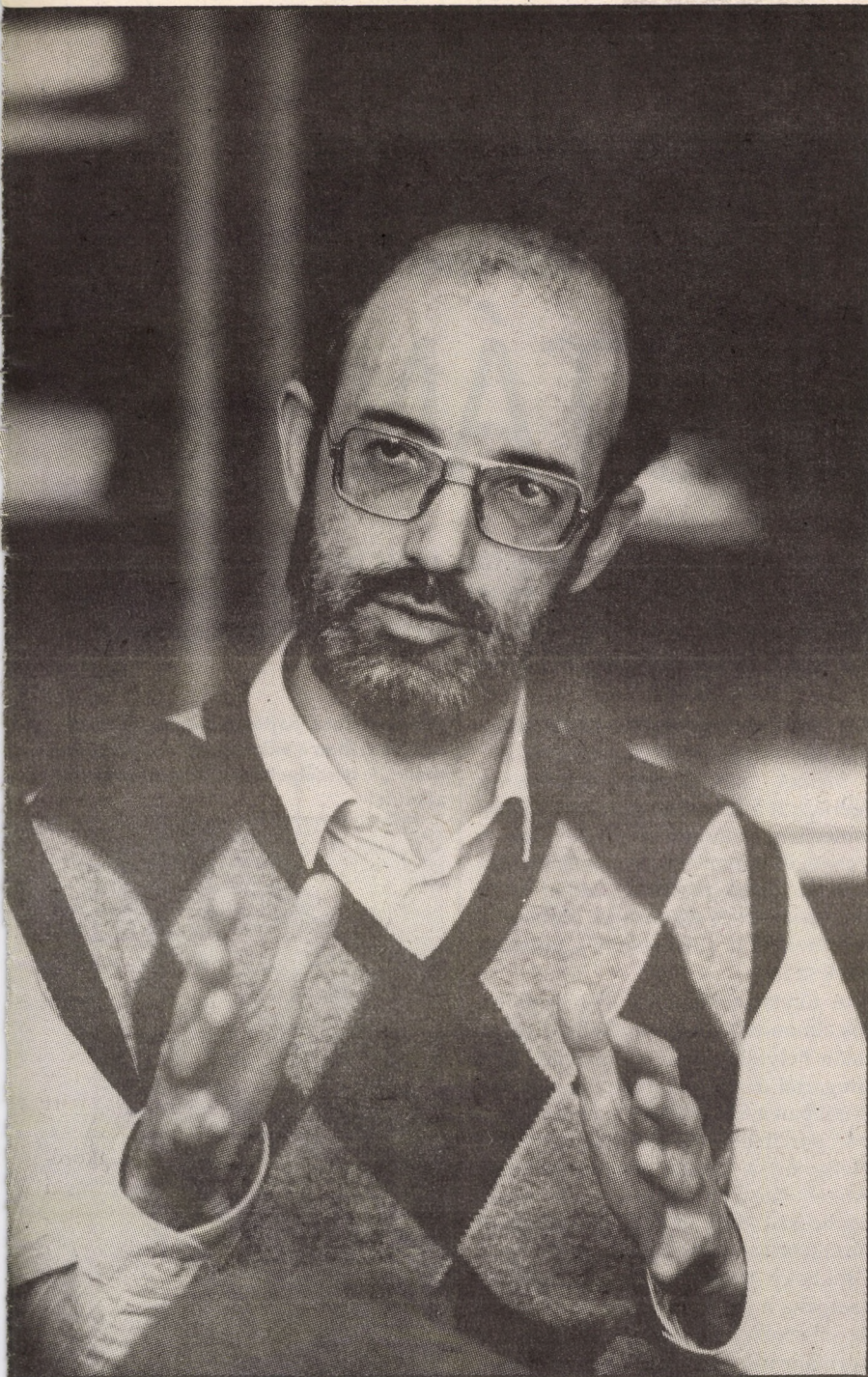
Vagy szemügyre vehetjük a propagált erkölcs tartalmát: kívánatos-e,

hogy az életmódok pluralizmusa alárendelődjön valamiféle egységes nemzeti vagy vallási étosznak – avagy kívánatos-e, hogy a jogtudatos állampolgári tartás helyett az antipolitikus autonómia kísértse meg az embereket.

Am az effélé kérdések nem minden időben egyformán fontosak. Némely korokban úgyszólván csak elméleti jelentőségük van. Ilyen kor volt Magyarországon az elmúlt negyedszázad. A társadalom, sorozatos katasztrófák után, mindenképp nyugalmat akart, és a hatalom elébe ment ennek az óhajnak. Az emberek a magánélet, az egyéni és családi boldogulás taktikái felé fordultak, átengedték a politikát a párt politikusainak és apparátusainak.

Az általános depolitizáltság légkörében a politikával szembeni értelmiségi fanyalgás valami jót is tartalmazott. Azt közvetítette a társadalom felé, hogy csak beletörődünk a győztesek uralkodásába, de nem szerettük meg őket. A moralizáló igehirdetés pedig tartalmat adott ennek a merőben tagadó üzenetnek. Megvan a magunk közösségi morálja, kultúrája, hagyományrendszere, amely összefűz bennünket, és megkülönböztet a hatalomtól. A nemzeti vagy polgárosodási mítoszok jegyében az emberek úgy élhették át összetartozásukat és a hatalomtól való elkülönülésüket, hogy a kollektív, politikai cselekvést nem kellett vállalniuk. Ez mégiscsak több volt, mint a teljes önfeladás, mint a teljes atomizálódás.

Csak hogy a korszak, amikor az érdekkonfliktusok ennyire alacsony szintűek voltak, véget ért. Ha nem múlik ki vele együtt a nosztalgia divatja, rövidesen sóvárogni fogunk zavartalan nyugalma után, mely nem is oly ré-

Kis János. „...a többség mindkét oldalon lojális a demokrácia elvei és játékszabályai iránt, és ez módot ad liberálisok és konzervatívok ... civilizált politikai együttélésére”

ményt kapnak – a „lumpen” nagycsaládok rovására. A honatyáknak módja volt tiltakozni, s a tiltakozás nem is maradt volna egészen hatástalan. Ám a dologban egyetlen törvényhozó sem látott kivetni valót.

Másodszor, számítani kell rá, hogy a kétféle ideológiaivélemény-nyaláb határozottabb elkülönülése párosulni fog a magyar értelmiség legjellemzőbb csoportmegoszlása, az úgynevezett népi-urbánus tagozódás körüli konfliktusok elmélyülésével. Ez a tagozódás elsődlegesen nem eszmei, hanem szociológiai. Az egyik mi-csoportban feltűnően nagy a szellemi elitbe frissen felemelkedett, gyakran vidéki értelmiségiek aránya, akik úgy érzik, hogy a fővárosi elit nem fogadja be őket, s válaszul abban keresnek támaszt identitásuknak, hogy ők a nép. A másik mi-csoportban feltűnően nagy az asszimilálódott zsidók aránya, akik bizonytalanok benne, hogy szilárd helyük van-e a magyar nemzetben. A válságosra forduló viszonyok óhatatlanul fokozzák a kölcsönös érzékenységet, s az ideológiai vitákat szociálpszichológiai identitásharcokkal terhelik.

Fontosnak tartom eltűnődni azon, hogyan lehetne ezt a feszültséget kezelni, de erre most nincs időm. Csupán azt említeném meg, harmadszor, hogy mindennek dacára nem lehetetlen, hogy a dolgok ne a politikai nyilvánosság szétföredezése, hanem pluralizálódása felé haladjanak. Ideológiaivélemény-nyalábok működő demokráciákban is élesen elkülönülhetnek egymástól, és az is gyakori, hogy az ellentétek szociális szembenállással párosulnak. Mégis, a többség mindkét oldalon lojális a demokrácia elvei és játékszabályai iránt, és ez módot ad liberálisok és konzervatívok, szociáldemokraták és laissez faire-hívők civilizált politikai együttélésére.

A liberalizmus és konzervativizmus – egy más metszetben a laissez faire és a szociális demokrácia – ellentétei a magyar értelmiséget is megosztják, ez igaz. De az is igaz, hogy minden oldalon elég nagy azoknak a tábora, akik hívei a demokráciának. Szellemi közeljövők azon múlik, mi lesz erősebb: a demokrácia és a pluralizmus melletti közös elköteleződés vagy az ideológiai és szociológiai ellentétek.

Kis János

gen még untatott és undorított. De visszahozni többé nem lehet. A rendszer válságával a politika újból betör a mindennapi életbe, a közember sorsává válik – a fanyalgás többé nem engedhető meg, a politika fölötti Igazság lobogtatása immár száználmas mellébeszélés.

Én ebben a távlatban látom szellemi közeljövönket.

Még néhány szót a prognózis részleteiről.

Először, máris látható, hogy a korábban viszonylag kevésbé fontos ideológiai különbségek kieleződnek. A nyitottabb politikai helyzetben a vitáknak

ismét tétje van. Hogy csak egy alkalmi példát említsek: Évtizedek óta jelen van az értelmiségi közvéleményben a szegénykérdés liberális és konzervatív megközelítése. Az utóbbi lényege, mint tudjuk, hogy az államnak az arra érdemes, igyekvő szegényeket kell támogatnia. Az előbbi szerint a támogatás nem lehet az érdem, csakis a rászorultság függvénye. Ez azonban csak elvi ellentét volt, belátható gyakorlati következménye nem lehetett. Most már van. Emlékezzünk csak a parlament legutóbbi ülésére: a pénzügyminiszter nyíltan kérkedett vele, hogy a tisztességes, adófizető nagycsaládok kedvez-

FOTÓ: KISS KUNTNER ÁRPÁD

A megértés reménye nélkül

SÖTÉTSÉG

DÉLUTÁN

A pártok és a sajtó kapcsolatáról szervezett beszélgetést múlt héten késő délután a Hanns Seidel Alapítvány budapesti képviselete. Három német keresztényszocialista politikus, illetve újságíró volt a vendég, a 20-25 fős közönség soraiban egy tucat MDF-es képviselő foglalt helyet

A Hanns Seidel Alapítványt a bajor keresztényszocialista párt, a CSU hozta létre s működteti. Valószínűleg ezért volt a hallgatóság politikusból álló része oly homogén összetételű – a sok MDF-es képviselő mellett csak egy kisgazda és egy független honatya jelent meg a rendezvényen (ők az előadások után távoztak), ellenzéki egy sem.

A program első részében a vendégek kifejtették véleményüket a pártok és a sajtó, a hatalom és a sajtó viszonyáról, a politikusok újságírókkal való kapcsolattartásának kívánatos módjáról. A kiválóan felkészült vendégek semmi olyat nem mondtak, amelyet a jelenlévők előzőleg ne hallhattak volna. Elmondták, hogy a hatalom (a CSU, mint köztudott, kormánypárt) nem avatkozhat a sajtó ügyeibe; hogy a sajtó a törvényhozó, a végrehajtó és a bírói hatalom mellett a negyedik hatalmi ág, amelynek feladata a hatalomgyakorlók tevékenységének ellenőrzése; hogy a kormány nem törhet túlhatalomra a médiumokban; hogy a pártoknak hogyan kell magukhoz édesgetni – mert hogy ezt kell tenniük! – a sajtót; hogy a politikusoknak elemi érdekük információkkal bőségesen ellátni az újságírókat; hogy a volt NDK-ban a fal leomlásáig is úgy írtak a lapok, mint nálunk negyven évvel ezelőtt, ennek ellenére egyetlen újságot sem vontak állami ellenőrzés alá, s a Frankfurter Allgemeine Zeitung által átvett hét keleti újságnál csak két helyen váltották le a főszerkesztőt, s akkor sem politikai okból... Az egyik előadó még írásvetítőt is bevetett, hogy zömmel politikusokból álló hallgatósága a sajtóval való

kapcsolattartás pontokba szedett tudományát vizuálisan is rögzíteni tudja.

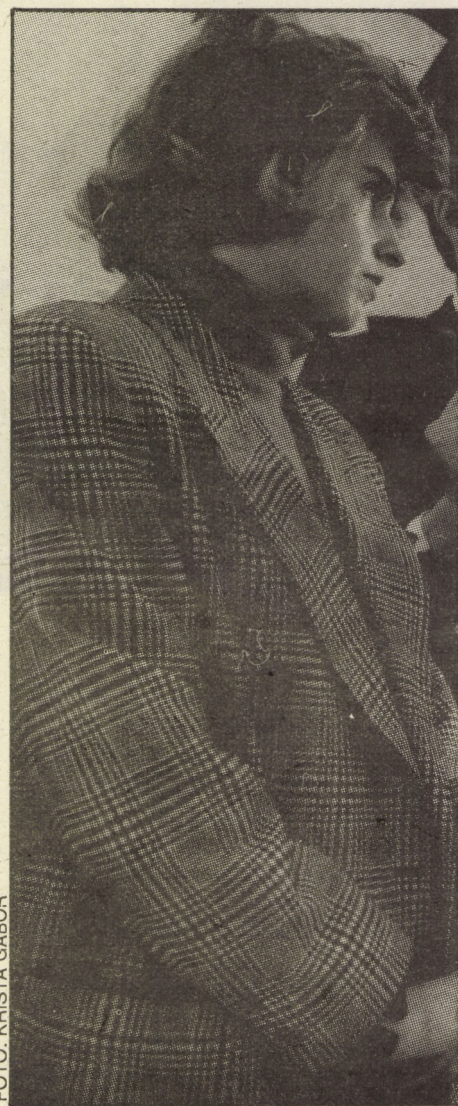
Szünet következett. Érdekesnek ígérkezett a folytatás: egyrészt nagyon ismerősen csengett mindaz, amit a vendégek elmondtak, másrészt viszont a vendéglátók pártjának eddigi sajtópolitikája kevés rokonságot mutatott a németek által követendőnek tartottal. Mi lesz itt?

A folytatásban az MDF-es képviselők elmondták, hogy elméletileg ugyan talán helytálló, amit a vendégek (Baumgartel úr, az alapítvány igazgatója, korábban a CSU főtítkára; Haydn úr, a párt parlamenti frakciójának szóvivője; Hefty úr, a konzervatív Frankfurter Allgemeine Zeitung újságírója, előzőleg hosszú ideig a CSU apparátusának munkatársa) elmondtak, csakhogy... Csakhogy Magyarországon a sajtó kiszolgált a régi rendszert, most pedig az ellenzéket támogatja, ellenséges a kormánnyal és a kormánypártokkal, pedig őket a nép választotta; nem is lehet negyedik hatalmi ág, mert... nem sorolom. Ismét hallhatóak voltak azok az indokok, melyeket oly sokszor elmondtak már.

A beszélgetés hallatlanul pikánsan alakult – végtére is most nem a hazai liberális ellenzék volt MDF-es honatyáink vitapartnerre, ennek ellenére éppannyira értettek szót német keresztényszocialista-konzervatív testvérpártjaik képviselőivel, mintha mondjuk az SZDSZ-es Haraszti Miklóssal, vagy a fideszes Molnár Péterrel vitáztak volna a parlament sajtóalbizottságában.

A német politikus vendégek vendéglátóik szünni nem akaró panaszai-

1990 márciusa. Sajtótájékoztató az MDF központjában a választások első fordulóját követően. „A beszélgetés hallatlanul pikánsan alakult”

FOTÓ: KRISTA GÁBOR

ra válaszolva pedagógusi erényeket csillogtattak. Megejtő szelídséggel mondták el újra és újra, hogy ha egy párt úgy érzi, hogy vele a sajtó egésze vagy egy része barátságtalan, szándékait félreérti, mondanivalóját eltorzítva közvetíti, akkor először azt kell megvizsgálni, hogy vajon a párt nem követett-e el hibát a sajtómunkában, másodszorban pedig meg kell nyerni az elleneséges, csúsztató, szándékosan félremagyarázó lapok rokonszenvét. A konzervatív frankfurti lap magyarul kitűnően beszélő, a hazai viszonyokat jól ismerő, mentalitásában a kormánnyal rokonszenvező szerkesztője pl. kifejtette, hogy milyen hallatlanul rossz fényt vet a kormányra mindaz, amit a Magyar Nemzetrel kapcsolatban tettek, mivel ez a fajta „hadállás-elfoglalás” egy nyugati ország politikáló közvéle-

ménye számára teljességgel elfogadhatatlan – a válasz: nem történt semmiféle erőszakos kormányzati beavatkozás. Elmondta, hogy Nyugaton Szent István kora óta nem alakult ki olyan kedvező kép Magyarországról, mint amilyen az 1989-ben volt, s hogy azóta milyen tragikusan romlott az ország megítélése, többek között a kormánypártok sajtót is érintő, minden hatalmat minden eszközzel megszerezni igyekvő működése következtében (példaként hozta föl a rádiós és tévés alelnökök kinevezésének miniszterelnöki-kormányzati szándékát) – a válasz: nem is igaz, mert Magyarország megítélése soha nem volt olyan jó, mint napjainkban. A konzervatív frankfurti kolléga megosztotta hallgatóságával azt a tapasztalatát, hogy milyen rendkívül kellemetlen visszhang-

ja van Nyugaton annak a kormányzati kezdeményezésnek, amelynek következtében az Alkotmánybíróság elé kerülnek a köztársasági elnök hatáskörével kapcsolatos viták – erre a szintén jelenlévő Debreczeni József MDF-es képviselő, a Magyar Hírlapban előző nap megjelent, Göncz Árpádot s a köztársasági elnöki intézményt mint a végrehajtó hatalmat korlátozó ellensúlyt élesen támadó cikk szerzője nem reagált.

Nem sorolom tovább – így folyt a beszélgetés, udvariasan, kulturáltan, de a megértés legcsekélyebb reménye nélkül.

Vajon átértézték-e a helyzet tragikumát az asztal innenső felén ülők, s vajon megértették-e felelősségüket az asztal túloldalán helyet foglalók? Érzékelték-e MDF-es képviselő hallgatóságaim, hogy ezen az őszi estén nyugati eszmetársaitól csakis azt hallották, amit a hazai ellenzék hajtogat állandóan? Fölmérték-e a Nyugatról érkezett keresztényszocialisták-konzervatívok, mi az ő igazi feladatuk? Hiszen ezen az estén is világossá vált, hogy hazai támogatóikkal ugyan kereszténydemokratákként és konzervatívokként határozzák meg magukat, ám a modern nyugati kereszténydemokrata és konzervatív eszmerendszer gyakorlatától éppoly távol állnak, mint mondjuk a trockista vagy a samanista eszmerendszertől. Számot vetettek-e azzal, hogy munkájuk nem korlátozódhat (esetünkben a „sajtókezelési”) technikák bemutatására és elsajátítására, hiszen ezek alkalmazásának előfeltétele bizonyos alapelvek (ezt nevezik nálunk „liberális minimumnak”, de nyugodtan nevezhetjük „demokratikus minimumnak” is) elfogadása – erről pedig szó sincs. A nyugati kereszténydemokratáknak, keresztényszocialistáknak rá kell végre jönniük tulajdonképpeni feladatukra: rávezetni, ha kell, rászorítani magyarországi elvbárátaikat mindarra, ami számukra magától értetődő. Aztán jöhetnek az írásvetítővel.

Mire leszállt az este, az addig még pislákoló reményeim is elhaltak.

Vajon kivel képesek szót érteni legnagyobb kormánypartunk parlamenti képviselői?

Kozák Márton

15

Modernizáció? Tradicionalizmus?

VAGY-VAGY

A nyári szünet után ismét összeült parlament munkájával szemben nagyok a várakozások. Az országgyűlés tevékenységével szinte mindenki elégedetlen, ugyanakkor nyilvánvaló, hogy csínján kell bánni a bírálókkal, ha azt akarjuk, hogy az átmenet kontrollálható, intézményes, törvényes és alkotmányos keretek között maradjon. Az őszi ülészek előtt politikusok, újságírók, politológusok gyakran adtak hangot azon véleményüknek, hogy a pártok egymáshoz való viszonyát, s így a parlament munkáját eddig a veszekedés, terméketlen rivalizálás és presztízsharcok jellemezték, de most már a hatékony munkához és a válság kezeléséhez konszenzusra, együttműködésre, az alapvető kérdésekben egyeztetésre van szükség.

Nos, a politikai élet őszi nyitánya után két héttel az eddigi nyilatkozatok, viták és történések ismeretében nyugodt szívvel megállapítható, hogy az átmeneti periódus ott folytatódik, ahol abbamaradt: a továbbfejlődés iránya még mindig többféle irányba lehetséges. Gazdasági és társadalmi életünk liberalizálásán túlmenően még nem dönt el, hogy az elkövetkező évtizedek politikai rendezőelveit milyen értékek, modellek fogják meghatározni. A tényleges választóvonal a kormánypártok által képviselt tradicionalizmus és az ellenzéki pártok által szorgalmazott nyugat-európai modernizációs stratégiák követése között van – a továbbfejlődés lehetőségeit illetően ez a két alternatíva létezik. Egyáltalán nem természetellenes jelenség ez, hiszen az átmeneti periódusnak lényege, hogy fejlődési alternatívákat hordoznak magukban. A tét inkább az, hogy az átmeneti időszak minél előbb egy a korábbiaknál és a jelenleginél fejlettebb rendszerre kristályosodjék. Az átmenet túlságos elhúzódása esetén ugyanis elveszhet a cél, az irány, ami felé haladunk, amiért a változások voltaképpen elkezdődtek.

Ma ott tartunk, hogy a kormánypár-

tok és az ellenzék között a demokrácia alapkérdéseiben sincs egyetértés. A kormánypártok a demokráciát a jelenlegi politikai intézményrendszerrel lényegében megteremtettnek tekintik, az ellenzéki pártok viszont kifogásolják ezek elégtelen működését és a kormánypárti politikusok, vezetők demokratikus szellemiségének hiányát. Az utóbbi két hét politikai vitáiban, nyilatkozatháborújában a demokrácia olyan alapkérdéseit ítélték meg teljesen eltérően, mint a konszenzuszos politikát, a jogértelmezési modellt és gyakorlatot, valamint az ellenzék szerepének és lehetőségeinek megítélését.

Óriásiak a várakozások a hat parlamenti párt konszenzuszos együttműködését illetően, ennek realitása azonban nagyon csekély – elsősorban azért, mert a legnagyobb kormánypárt és maga a kormányfő sem akarja ezt. Antall József egy olyan politikai gondolkodás és gyakorlat híve, amely az átalakítások sikeressége érdekében és nagy változásokat igénylő történelmi helyzetben operatív és erős kormányzati hatáskört tart kívánatosnak. Kezdetből fogva erre törekedett, s magától sohasem kezdeményezett hatpárti egyeztetéseket. Az MDF lényegében szabotálta a Fidesz ezirányú javaslatát, s ahol lehet, a kétharmados törvények alól is – azok felbontásával – kibúvót keres. A kormányfő eddigi ténykedése során kétszer tett békülékeny gesztust az összes parlamenti párt felé: akkor, amikor nagy bajban volt, vagy nagy bajt észlelt. Az egyik ilyen konszenzuszos, egyeztetésen nyugvó politikai ígéret a taxisblokád idején volt, a másik a szovjet puccs első napján, amikor az események pozitív irányú kimenetele még nem volt látható. Az a tény, hogy Antall József az átmenet alapvető kérdéseiben sem akar hatpárti egyeztetéseket, önmagában még nem minősíti tevékenységét. Kétségtelen, hogy a kormányfő nagyon épít a magyar politikai tradíciók jelenkori érvényesülésére, ugyanakkor ezek a szempontok nagyon nehezen egyeztethetők össze a

nyugat-európai modelleket követni akaró ellenzéki pártok nézeteivel.

A jogértelmezési viták alapja a magyar tradíció, illetve a nyugati modellek alkalmazásának eltérő szempontjai. A köztársasági elnök jogköre megítélése körüli mostani vihar is ebből a

szempontból értékelendő. Antall József már Göncz Árpád köztársasági elnökké való jelölésekor is hangsúlyozta, hogy az MDF és az SZDSZ közötti megállapodás keretében Göncz Árpád személyisége jelent számukra garanciát a sikeres együttműködésre. Nem egy az alkotmányban és törvényekben pontosan körülhatárolt közjogi funkció megteremtésére gondolt, amelynek következtében konszenzus alapján kell együttműködnie vele bizonyos kérdé-

sekben, hanem személyes garanciákra, amelyek következtében – a megfogalmazás homályossága miatt – úgy vélte, jobban tudja érvényesíteni akaratát.

A TV és Rádió alelnökeinek ki nem nevezése precedens értékű vitát provokált. Az MDF e kérdésben előtérbe került frontemberei – Kulin Ferenc és Debreczeni József, akik mellel a liberálisnak mondott csoport képviselői – lényegében azzal érvelnek, hogy a magyar jogértelmezési tradíció szerint

a „kinevezi” megfogalmazás azt jelenti, hogy „ki kell nevezni”. Ez az értelmezés azon a magyar (és porosz) jogelméleti és jogalkotói tradíción nyugszik, hogy ami nincs megengedve, az tilos; márpedig a ki nem nevezés nincs megengedve. Az ellenzéki pártok és a köztársasági elnök véleménye szerint azonban az olyan törvényi szabályozás, amely a miniszterelnök javaslatára és ellenjegyzésére, bizottsági véleményezésére és a köztársasági elnök kine-

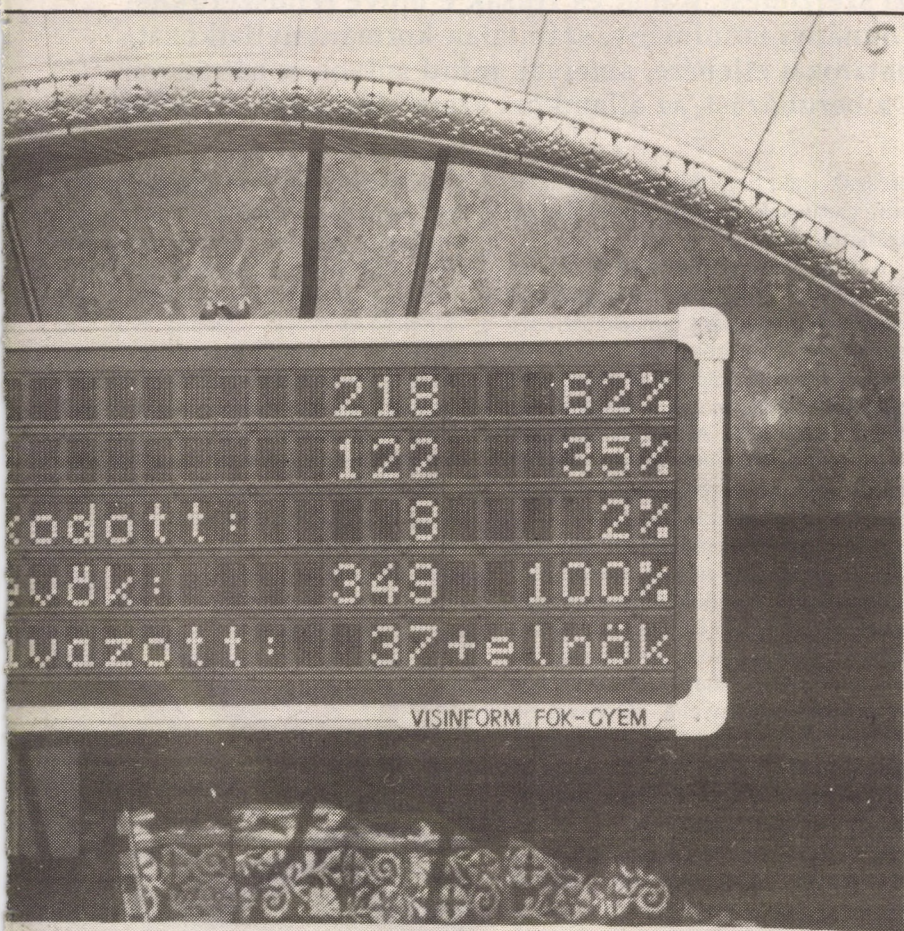
gal, bizottsági elnöki funkcióról való lemondással fenyegetőznek. E kör mindenképpen az átmenet jellegzetes problémája, s megoldásának módja távlatokat meghatározó értékű lehet. Adott ugyanis egy, a régi rendszerből itt maradt jogi szabályozás, s a kérdés most az, hogy az milyen tartalmat nyer, hogy vajon a törvényalkotásért felelős személyek a fent ismertetett magyar jogszokások vagy a nyugat-európai gyakorlat szerint értelmezik és honosítják-e meg.

A magyar tradicionalizmusból következő szemlélet és a nyugatosság szempontjainak különbsége tetten érhető az ellenzéki pártok tevékenysége, jogai, funkciójának megítélésében is. Nyugat-európai polgári demokráciákban a kormánypárt vagy a kormánypártok a kormányzati ciklus idejére és a kormányzásra kapnak választóiktól felhatalmazást, de véleményük, értékeik és ítéleteik nem jogosultabbak az ellenzéki pártokénál. Nálunk viszont a kormányfő azon meghyilvánulásai, amit az utóbbi időben az ellenzékkel szemben használ, úgymint „szamárság” vagy „hazaárulás”, lényegében az eltérő vélemények jogosultságát kérdőjelezzik meg.

A legutóbbi szovjet puccs elbukásának nagyon sok fontos következménye és tanulsága mellett van egy ránk érvényes és (talán) további fejlődési lehetőségeinket befolyásoló konzekvenciája is. A Szovjetunió történetében először történt meg, hogy egy puccs sikertelen volt, hogy egy megbuktatott vezető visszakerült funkciójába, hogy ebben a funkciójában túléli saját politikai bukását is. A példa arra int – amire még a szovjet puccs első napjaiban is kevesen számítottak –, hogy a jelenlegi helyzetben a kelet-európai tradíciók megvalósulásának esélye korántsem akkora, mint azt korábban gondolni lehetett. Kiderült, a múltnak nincs determinisztikus ereje, s bár a fejlődés igényelte időt nem lehet megspórolni, mégis van esély és lehetőség eddigi történelmünkhez képest új és eredeti megoldások meghonosítására. Bízhatunk abban, hogy a jelenlegi átmenetből a nyugat-európai modernizációnak megfelelő társadalmi és politikai struktúrával kerül ki Magyarország.

Balázs Magdolna

17

Eredményjelző a parlamentben.
„A hat parlamenti párt konszenzusos együttműködését...
a legnagyobb kormánypárt
és maga a kormányfő sem akarja”

vezési jogára épül, azt jelenti, hogy mindkét közjogi méltóság konszenzusa szükséges. A konszenzuselvű és -gyakorlatú politika a nyugat-európai politikai kultúrák alapja, egyensúlyt és konszolidációt teremtő ereje miatt alkalmazása nálunk is kívánatos lenne. Az MDF frontemberei azonban – mint eddig is – most sem törekednek konszenzusra: meg sem hallják az ilyen típusú érveket, s akaratuk érvényesíthetlensége esetén alkotmányos válság-

Még egyszer Bős–Nagymarosról

VÍZLÉPCSŐ-

DIPLOMÁCIA

Tizennégy éve, 1977. szeptember 16-án írták alá a bős–nagymarosi vízlépcsőrendszer megépítéséről az államközi szerződést. Kádár és Husák e műve rendszerüknél tartósabbnak bizonyult. Tonnányi tanulmány, számtalan kormánynyilatkozat, állásfoglalás, parlamenti határozat ellenére, amelyek mind súlyosan hátrányos következményűnek tartják a beruházást, az államközi szerződés ma is érvényes

A magyar kormány 1989-ben felfüggesztette a nagymarosi építkezést és befagyasztotta a körtevélyesi tározó feltöltésével kapcsolatos munkálatokat, azonban nem kérdőjelezte meg a közös magyar-csehszlovák beruházásban épülő vízerőmű államközi szerződésének érvényességét. Hasonló óvatossággal jártak el a szlovákok is, eszük ágában sem volt a nagymarosi erőmű építésének felhagyásáért szerződészegéssel vádolni a magyarokat, még kevésbé szánták rá magukat, hogy ők mondják fel a szerződést. Nem lehet kizárni, hogy a vízlépcsőépítés egyik célja szlovák részről az volt, hogy a kisebbségben élő magyar lakosságot szlovákosítsa, településeiket megszüntesse. A nemzetiségi gyűlölet felszítása teszi lehetővé, hogy a vízlépcső tervét ma is elfogadtassák a lakosság többségével.

A korábbi magyar kormány is tisztában volt a vízerőmű káros ökológiai hatásaival és gazdaságtalanságával, mégis – mivel nem akarta kielezni az ellentéteket politikai „szövetségeséssel” – belement az építkezés folytatásába. Abból a hamis elvből indultak ki, hogy a vízlépcső felépítése az a „váltásdíj”, amit a csallóközi magyarság fennmaradása érdekében ki kell fizetniük. A Kádár-rendszer számára ez „ésszerű kompromisszum” volt, tisztán politikai kérdés. Függetlenül a politikai szándékoktól kifogásolni csak a műszaki tervet lehetett, azt is csak egy ideig. Az adott politikai viszonyok közepette nem a gazdasági vagy műszaki érvek döntöttek: hiába javasolta az MTA a nagymarosi erőmű elhagyását, hiába fogyott el a pénz, a vizek ki-

erőszakolták, hogy hitelbe, osztrák állami garanciákkal és kivitelezésben készüljön tovább.

A magyar környezetvédelmi mozgalom olyan polgárjogi mozgalommá vált, amely egyaránt támadta az osztrák kormányt a környezetszennyezés exportjáért és a magyar vezetést, mert zsarolni hagyta magát a határon túli magyarság miatt. A kérdés vízlépcső vagy demokrácia volt – a környezetvédő mozgalom szerencsésen összekapcsolódott a rendszerváltással.

1988 őszén az építkezés folytatásáról dönt a parlament, néhány hónap múlva azonban Németh Miklós miniszterelnök ideiglenesen felfüggeszti a beruházást. A nagymarosi építkezésre vonatkozó osztrák magánjogi szerződéseket a vasfüggöny eltávolításával egy időben kezdik felbontani, és a magyar kormány több ízben is kíméletesen, de határozottan közli a csehszlovák kormánnyal, hogy a nagymarosi erőművet nem szándékozik felépíteni. A „bársonyos forradalom” eléri Prágát és Pozsonyt is, de a szlovákok továbbra sem hajlandók tudomásul venni a magyarországi döntéseket, és az eredeti tervek szerint építik tovább a felvízcsatornát és a bős-i erőművet.

Ugyanakkor a magyarországi területen lévő objektumok építését a kormány előbb lassítja, majd végképp leállítja. A választások után felbontják a nagymarosi magánjogi szerződéseket az osztrák vállalkozókkal, és felfüggesztik a dunakiliti térségben végzett munkákat. Szlovák részről elhangzanak az első fe-

nyezetőzések egy csehszlovák területen építendő elterelő csatornáról, amellyel a magyar létesítmények nélkül is működtethető lenne a vízerőmű.

A magyar diplomácia óvatos volt a vízlépcső-építkezés leállításával. A szlovákok az osztrák szerződés felbontásáig reálisan számoltak az építkezés újraindításával. Amikor a magyar kormány bejelentette, hogy Nagymarost semmiképpen nem építi meg, Szlovákiában akkor is az eredeti csúcsrajzartott erőmű építését folytatták – gondolták, ha valamiről nem vesznek tudomást, az nem is létezik.

Tájkép – meder víz nélkül.
„A »bársonyos forradalom« eléri Prágát és Pozsonyt is, de...”

Magyar részről kezdetben egyáltalán nem kritizálták az egész beruházást, és úgy tüntették fel, mintha két különálló vízlépcsőterv létezne, mint ha az adott ország területén lévő objektumok csak saját felségterületükön okoznának károkat. Nem érkezett tiltakozó jegyzék Csehszlovákiából, pedig a nagymarosi építkezés leállítása nyilvánvalóan az eredeti szerződés megszegését jelentette. De nem hangzott el fenyegetés vagy kártérítés követelése Magyarországról sem, amely a bõsi erőmű üzembe helyezése következtében okozott károkat figyelmeztetne. Nemcsak azért, mert a belügyekbe való beavatkozás vádját így el lehetett kerülni, hanem mert a szlovákok reménykedtek egy számukra kedvező fordulatban. A magyarok viszont tudták, hogy a csatorna feltöltése csak az ő beleegyezésükkel lehetséges, hiszen a rendszer kulcsa, a dunakiliti duzzasztógát – ennek lezárása nélkül nem lehet feltölteni a tározótavat – magyar területen van. Mindez persze azt jelentette, hogy tovább folyt azoknak a turbináknak is a szerelése, amelyeket a nagymarosi erőmű nélkül lehetetlen üzemeltetni.

A magyar kormány 1989-ben jutott el odáig, hogy kezdeményezze az államközi szerződés módosítását és kidolgozzák a nagymarosi erőmű nélküli alternatívát. Azt akarták megmutatni, hogy a nagymarosi erőmű elhagyásával lényegesen csökkennek az ökológiai károk és a gazdasági veszteségek. Ugyanakkor azt sugallták a szerződéses partnernek, hogy Magyarország számára esetleg elfogadható egy csonka-alternatíva. Igen komoly szakdol-

gozatok láttak napvilágot – többek között a Dunakanyar szeizmológiai tevékenységére vonatkozóan, miközben a csallóközi felvízcsatorna töltéseinek még az állékonyságát sem vizsgálták – ahelyett, hogy egyszerűen tájképi szempontból megtiltották volna Visegrádon az építkezést. Miközben köteleket írtak a vízlépcső esetleges ártalmairól, senkinek nem jutott eszébe, hogy kétségbe vonja a vízlépcsőrendszer építésének alapindokait, amelyek kizárólag a korábbi rendszer politikai támogatása mellett állták meg a helyüket. Elmaradt a teljes beruházás költség-haszon értékelése, ennek ellenére megindultak a tárgyalások; a vízlépcső-diplomácia nagykövetei, a kormánybiztosok jegyzékek helyett tervdokumentációkat cseréltek.

Amíg a magyar kormány passzivitásra épülő taktikája kimerült a magyarországi építési terület felfüggesztésével, a szlovákok az úgynevezett „C” változat építésével próbáltak zsarolni. Ez egy olyan műszaki megoldás, amely a magyarországi létesítményeket feleslegessé téve csak csehszlovák oldalon építené fel a vízerőművet. Ez egy újabb mesterséges csatorna építésével járna együtt, amely Pozsony közelében „elterelné” a Dunát, ahol az még nem határfolyó. A folyó így aztán magyar terület érintése nélkül jutna a közös megegyezéssel „elterel” felvízcsatornába, hiszen a szerződést, amelyet a Magyar Népköztársaság kötött, a Magyar Köztársaság is elismeri. Így aztán felettébb oktalan dolog határrevízióról papolni és a trianoni békeszerződésre hivatkozni, amely a hajózható folyószakaszt tekinti határnak. (Még a végén a

három falu elcsatolásába is belemennek, csak hogy üzembe helyezték a bõsi vízlépcsőt!) A szlovák „műszaki megoldás” hátránya, hogy kivitelezése időigényes és drága, aligha használható másra, mint zsarolásra az esetleg hamarosan meginduló érdemi tárgyalásokon.

A szerződés közös megegyezéssel történő felmondásáról csaknem egy éve folytat eredménytelen tárgyalásokat a két kormány. Ez év áprilisáig a magyar kormány képviselői felhatalmazás nélkül, azóta egy országgyűlési határozat nyomán, felhatalmazással próbálnak dűlőre jutni a szlovák kormánydelegációval. A delegációt szlovák részről Meciar, majd Carnogursky miniszterelnökök vezették, a magyar delegáció tagja Mádl Ferenc tárca nélküli, Keresztes K. Sándor környezetvédelmi és Siklós Csaba közlekedési miniszter volt.

Bár az utóbbi években a szlovák partner semmi jelét sem adta annak, hogy engedményekre lenne hajlandó, a magyar politikuskok továbbra is a tárgyalásokat szorgalmazzák. A legutóbbi országgyűlési határozat az államközi szerződés közös megegyezéssel való megszüntetésére ad felhatalmazást a kormánynak, amely elvileg lehetővé teszi bizonyos kompromisszumos megoldások elfogadását is. Nyilvánvaló, hogy a szerződés formális, közös felbontása csak úgy lesz elérhető, hogy mindkét fél kölcsönös engedményeket tesz. Valószínűleg ezért is volt elfogadhatatlan a kormánykoalíció számára egy olyan határozat, amely deklarálja, a kormány semmilyen formában nem hajlandó hozzájárulni a vízlépcsőrendszer üzemeltetéséhez. Mivel a kedvező alkupozíciók a tárgyalásokon jönnek létre, ezért nincsenek kidolgozva az általunk még elfogadható megegyezés feltétei. A tárgyalások kényes vagy kényesnek tekintett külpolitikai kérdéseket is érintenek, ezért azok zárt ajtók mögött folynak. A vízlépcső-szerződés felbontását ugyanúgy politikai szempontok határozzák meg, mint annak idején a szerződés létrejöttét.

Persze az is elképzelhető, hogy a felek képtelenek lesznek megegyezni egy közösen elfogadható megoldásban. Ekkor nem marad más hátra, mint a szerződés egyoldalú felmondása. Ez a megoldás ugyan nem adna lehetőséget vízlépcső-diplomáciai manőverekre, de végre tiszta helyzetet teremthetne. A szerződés felbontása az erkölcsi és jogi alapfeltétele annak, hogy a magyar kormány tiltakozhasson az ott élők, magyarok és nem magyarok alapvető emberi jogainak megsértése miatt, és hogy meg tudja őrizni a Duna természeti ökológiai értékeit.

Vit László

ILLEGALITÁSBA VONULUNK

Megható az a szeretet – féltés, aggodás, szolidaritás –, amely a visszaküldött kérdőívekhez mellékelt levelekből felénk árad. Egyik levelezőnk Kedves Világnak szólít, s – mert „így könnyebb” – tegezve ad megszívlelendő tanácsokat. A másik felajánlja megtakarított pénzét – 25 ezer forintot –, hogy ezzel is segítse mielőbbi talpraállásunkat. Az eddigi válaszokból úgy látszik, hogy a megkérdezettek mintegy 85 százaléka szívesen jegyezne olvasói részvényt.

Tudjuk, hogy a szeretet nem gazdasági kategória. Mégis, nekünk most ezekben a nehéz pillanatokban nagyon-nagyon jólesik. Legutóbbi jegyzetemben arról írtam, hogy ennek a kornak a legfőbb gondja az, hogyan némíthatná el a morált, hogyan szabadíthatná meg a racionalitás kívánalmait az etikai normák és az erkölcsi gátlások alól, egyszóval hogyan fojthatná el a szeretetet és a szolidaritást. Nos, az olvasói levelek arról is meggyőztek: ez még nem sikerült. A polgár tíz körömmel védi autonómiáját – és érzelmeit. Ehhez szeretnénk mi a jövőben is – a magunk szerény eszközeivel – segítséget nyújtani.

De most – reméljük csak átmenetileg – illegalitásba vonulunk. Addig is, míg újra életjelet adhatunk magunkról, várjuk észrevételeiket, tanácsaikat a következő címekre. Lipp Tamás, 1113 Bp., Tas vezér u. 18. – Kozák Márton 1025 Bp., Csalán u. 39/a. D. ép. – Hajós Veronika, 1113 Bp., Tarcali u. 23. (Hajós Vera vállalta A Világ Alapítvány gondozását). A szerkesztőség Irinyi József utcai címe szeptember 11-től megszűnik.

Lipp Tamás

Tisztelt Szerkesztőség!

Nem hiszem, hogy gazdasági életünk eljutott már abba a fejlődési stádiumba, hogy magántulajdonban lévő vállalatok lapokat, folyóiratokat támogassanak. Egyelőre még túl nagy az állami érdekltség ahhoz, hogy olyanok kaphassanak támogatást, akiknek lapja nem a kormányt szolgálja illetve nem ahhoz áll közel. Ez majd csak akkor lesz lehetséges, ha valóban privatizált lesz a magyar gazdaság és lesznek a vezetők között olyan művelt, sokat olvasó és az irodalom, a politika iránt érdeklődő emberek, akik szívesen benyúlnak a tárcájukba egy-egy gondolatvilágukhoz közel álló lap megjelenésének az előmozdítása érdekében.

Annak idején a Magyar Szemle, a Korunk Szava és az Imrédy-féle betiltás után utódaiként megjelent Jelenkor sem voltak rentábilisak. Akadtak azonban olyan pénzemberek és tehetős földbirtokosok, akik megadták azt a támogatást, amire a lap megjelenése érdekében szükség volt. Weiss Manfréd veje, báró Kornfeld Móríc pl. sok lapot, folyóiratot támogatott. Olyanokat, amelyek szemben álltak a kormányzattal. Amint olyanok is voltak, akik a kormánnyal jobbról szemben álló lapokat támogatták. Mindez azonban csak akkor lesz megint lehetséges, ha megfelelően alakul a magyar gazdaság. Ehhez pedig időre van szükség.

Ezért vagyok pesszimista A Világ eddig számomra rokonszenves szellemé-

nek a megmaradását illetően. Ami nál is inkább sajnálatos, mert az a lapcím, hogy A Világ, értékes hagyományt jelent. Sajnálni fogom, ha ugyanezzel a címmel valamilyen csurkoid, netán kunszaboid jellegű folyóirat jelennék meg.

Szívélyes üdvözlettel
dr. Del Medico Imre

Tisztelt Szerkesztőség!

Nem vagyok egy nagy levélíró, de az a fenyegető dolog, hogy már másodszer kívánják megszüntetni a kedvenc lapom, tollat adott a kezembe. Az pedig, hogy egyes napilapokat idézzem, „egy a kormányhoz közel álló gazdasági havilappá” váljon, egyenesen elszomorított és felháborított. Hozzám mindig is közel állt az a tárgyilagos és liberális felfogás, amelynek szellemében íródott lapjuk. Kezdetektől fogva (az első lapszámtól) rendszeres olvasójuk vagyok, és a tőlem telhető szerény eszközökkel is megpróbálnék segíteni, mint azt a kérdőívben adott válaszaim is érzékeltetik.

Bátorításul és biztatásul csak annyit tudok most üzenni, hogy ne adják fel!!! és ha a jelenlegi felfogásban és csapattal egy új lapot kívánnak indítani, az első előfizetők között leszek.

Sok sikert kívánok Önöknek!

Egy hű olvasójuk
Sajti János

A Világ szerkesztősége Budapest

Szomorúan olvastam az újság legutóbbi számában közreadott tájékoztató felhívásukat. Az egy évvel ezelőtti hasonló helyzetben még nagyon elkeseredett voltam, de azóta – sajnos – olyan irányzatok kerültek meghatározó helyzetbe, hogy majdnem természetesnek kell tekintenem a dolgok ilyen alakulását. (Gondoltuk volna-e két-három évvel ezelőtt?)

A kérdőívet a megadott címre elküldtem, s remélem sokan leszünk. A lapjuknak az első számtól kezdve vásárlója vagyok, s a családom tagjai is rendszeresen olvassák.

Bár csak egy nagyközség lakója vagyok, s észlelnem kellett az itt élők mentalitását, mégis igen megdöbbenem, amikor kiderült, hogy ebből az újságból az én egyetlen példányom érkezik ide. Ez úgy derült ki, hogy az ez évi 26. számot (június 26.) nem kaptam meg, s mivel a példányokat megőrözöm, megpróbáltam megszerezni. Sajnos ezt a hiányzó számot azóta sem sikerült megszereznem, így nagyon örülnék, ha el tudnák nekem küldeni, illetve közölni tudnák, hogy milyen módon szerezhetném meg.

Remélem, a küzdelmük sikeres lesz, s ezért tiszta szívvel szurkolok. Eddigi munkájukat megköszönve

üdvözlettel
Tóth Barnabás

Tisztelt Olvasónk!

Szerkesztőségünk nem adta föl a reményt, hogy lapunk – ha kis szünet után is – más kiadónál, de változatlan értékeket követve jelenjen meg. Önök segíthetik törekvéseinket, ha az alábbi kérdőívet kitöltve visszaküldik a következő címre: Cédrus Média Bt. 1092 Budapest, Erkel u. 20. A kérdőívet kitöltve visszaküldők között 30 db 1000 Ft-os könyvjutalmat sorsolunk ki. Köszönjük azon kedves olvasóink segítségét, akik már beküldték a kérdőívet.

1. Mióta olvassa A Világot?

- 1. az indulástól (1989 óta)
- 2. az utóbbi egy évben
- 3. fél éven belül

2. Milyen gyakran olvassa A Világot?

- 1. minden héten
- 2. havonta egyszer-kétszer
- 3. ritkábban

3. Hogyan szokott hozzájutni A Világhoz?

- 1. előfizetek a lapra
- 2. megvásárolom az újságárusnál
- 3. kölcsönkapom
- 4. egyéb: .....

4. Ezt a példányt Önnel együtt hányan olvasták, vagy fogják olvasni?

.....

5. Mi az, ami a legjobban tetszik Önnek A Világban?

.....

.....

.....

.....

6. Mi az, ami a legkevésbé tetszik Önnek A Világban?

.....

.....

.....

.....

7. Mi az, amin változtatna lapunkban?

.....

.....

.....

.....

8. Ha az Ön által javasolt változások megvalósulnának, mennyit lenne hajlandó fizetni a lapért?

.....Ft

9. Foglalkozunk a gondolattal, hogy A Világ című hetilapot részben vagy egészben az olvasók tulajdonában lévő vállalkozás adja ki. Jó ötletnek tartja-e ezt?

- 1. nem
- 2. igen

10. Elképzelhetőnek tartja-e, hogy Ön is vásároljon tulajdonjegyet, olvasói részvényt A Világ című hetilapban?

- 1. nem
- 2. igen, 1000 Ft-ért
- 3. igen, 5000 Ft-ért
- 4. igen, 10 000 Ft-ért

A következő kérdések az Ön fogyasztási szokásaira vonatkoznak

11. Ha rendelkezésére állna a megfelelő pénzeszeg, és módjában állna, az alább felsorolt fogyasztási cikkek közül melyiket vásárolná meg elsősorban, másodsorban, illetve harmadsorban?

elsősorban: .....

másodsorban: .....

harmadsorban: .....

- színes tv
- videó
- hi-fi torony
- automata mosógép
- műholdvevő antenna
- mélyhűtőláda
- mikrohullámú sütő
- személyi számítógép
- személyautó

12. Van-e Önnek, illetve családjának autója?

1. van, ... éves
2. nincs

13. Van-e Önnek, illetve családjának videója?

1. van
2. nincs

14. Van-e Önnek, illetve családjának átutalási betétszámlája?

1. van
2. nincs

15. Használ-e Ön munkahelyén vagy otthon személyi számítógépet?

1. igen, a munkahelyemen (is)
2. igen, otthon (is)
3. nem használok

16. Volt-e Ön az elmúlt évben külföldön?

1. nem
2. igen, egyéni turistaként vagy rokonlátogatóban
3. igen, társasutazással
4. igen, munkámmal kapcsolatban

Személyi adatok:**17. Neme:**

1. férfi
2. nő

18. Születési éve:

.....

19. Iskolai végzettsége:

1. nyolc általános
2. szakmunkásképző
3. középiskola
4. főiskola
5. egyetem

20. Foglalkozása:

.....

21. Lakóhelye:

1. Budapest
2. vidéki város
3. község

22. Beosztása:

1. vezető állású
2. beosztott
3. önálló, szabadfoglalkozású, vállalkozó
4. nincs munkaviszonyban
(pl. tanuló, nyugdíjas, munkanélküli)

Köszönjük, hogy kitöltötte kérdőívünket. A beérkező válaszokat feldolgozzuk, az eredményekről a remélhetőleg újból meginduló A Világban beszámolunk. Hogy a sorsolás eredménye alapján a nyereményeket postázni tudjuk, kérjük, a borítékra írják rá nevüket és címüket.

1991. szeptember 4.

A Világ szerkesztősége

Jó lapot kívánunk!

A hét vége eseménye a

**Vasárnapi
Hírek**
POLITIKAI HETILAP

A hét vége eseményei a

**Vasárnapi
Hírek**-ben!
POLITIKAI HETILAP

Jó lapot kínálunk!

A MAGYAR KÜLKERESKEDELMI BANK RT.

**TISZTELETTEL ÉRTEŚÍTI AZ ÉRDEKLŐDŐKET,
HOGY SZÉFBÉRLETI HELYSÉGEKET NYITOTT AZ ALÁBBI CÍMEKEN:**

Budapest V., Szent István tér 15. Tel.: 131-8912. Budapest V., Türr István u. 7. Tel.: 118-4206.

Pécs, Kossuth Lajos u. 47. tel.: 25-411

SZÉFBÉRLETI LEHETŐSÉGEK

BUDAPEST, SZENT ISTVÁN TÉR 15.					BUDAPEST, TÜRR ISTVÁN U. 7.					PÉCS, KOSSUTH LAJOS U. 47.							
Méretek		Úrtartalom		Díjtétel	Méretek		Úrtartalom		Díjtétel	Méretek		Úrtartalom		Díjtétel			
cm	cm	cm	dm ³	Ft/hónap	cm	cm	cm	dm ³	Ft/hónap	cm	cm	cm	dm ³	Ft/hónap			
1.	7,6	27	45	9,2	400	1.	7	26	42	7,6	350	1.	7	26	42	7,6	350
2.	10,2	27	45	12,4	450	2.	11	26	42	12,0	450	2.	11	26	42	12,0	450
3.	15,4	27	45	18,7	500	3.	15	26	42	16,4	475	3.	15	26	42	16,4	475
4.	20,6	27	45	25,0	550	4.	21	26	42	22,9	525	4.	19	26	42	20,7	500
5.	23,2	27	45	28,2	600							5.	21	26	42	22,9	525
6.	31,0	27	45	37,7	650							6.	23	26	42	25,1	550
7.	33,6	27	45	40,8	700							7.	29	26	42	31,7	600

Nyitva tartás: 8.30–13.30 (Pénzforgalom esetén) és 30–15.00 (Széfnytás, pénzforgalom nélkül)

Tőzsde

ŐSZI PANGÁS

A pesti kis börze életét egész nyáron egyhangú pangás jellemezte. Ebbe az állóvízbe csapott pörölycspásként a szovjet puccskíséret. Amit – Schalkhammer Erikának, a Budapesti Értéktőzsde fősztályvezetőjének jóslata szerint – mind a mai napig nem tudott kiheverni a Váci utcai parkett. Az üzletmenet megítélése is egyöntetű volt. Most azonban ez a harmónia is elmúlt. A múlt hét hétfőjén megjelent két Kontrax-részvény nyomán felpezsdült forgalmat sokan az előre beígért szeptemberi fellendülésnek tudták be. A papírok, az Irodatechnika és a Telekom 119 százaléknál tartották a múlt hét végén, ami nagyon jó startnak számít. Az élet azonban a szkeptikusokat igazolja: mivel a nyár elmúltával – piaci tekintetben – semmi sem változott, két papír megjelenése sem csinálhatott értékpiacon boommal felérő ősz.

Megélénkült a Fotex piaca is. Szinte mindennap 1 forinttal emelkedik a fotóoptikai cég papírjainak árfolyama. Ezt az eredményt pusztá árfolyam-karbantar-

tással már nem lehet elérni, valódi piaci értéktétel van mögötte.

A többi papírra elég rossz napok járnak. A Dunaholding különböző tisztán nem látható manőverek áldozata. A 30 százalékot alig meghaladó árfolyamát feltornászták 100 százalék fölé, majd teljesen magára hagyták. Alszik a Müszi is. Alaptőke-emelése a magánbefektetők körében sikertelen volt. A Szovjetunióba nagy tétellel betörni nekik sem sikerült. A Martfű is jobb sorsra érdemes. Lehet, hogy akkor lesz aktív piaci szereplő, amikor mi már nem tudunk róla beszámolni. Kívánjuk ezt mind a sör-, mind a kólakedvelőknek.

A Skála Sztráda alvó mivolta a kereskedelmi vállalatok általános sanyarúságának következménye. Amikor megalakultak, álmukban sem gondoltak arra, hogy eljő még az az idő, amikor a valutás boltok kínálatával a forintások állni fogják a versenyt, s így létük – legalábbis ebben az üzletágban – értelmetlenné válik.

Fantomkötvények is vannak. Valamennyien olyanok, hogy teljesen feles-

leges volt tőzsdei résztvevővé válniuk. A Terraholding gyakorlatilag összeesett. A Novotrade más gondokkal küszködik. Hírneve és külföldi üzlethálózata nem ilyen csúfos szereplésre jogosítaná őket. Az Agroimpex a rejtélyek rejtélye. Alapítókéje a legnagyobbak egyike a magyar tőzsdén. Üzleti eredményei jók, talán csak arra képtelen, hogy a magyar tőzsdén megéljen. A Bonbon Hemingway más eset. Amikor a kiváló eredményeket produkáló Styl társaságában megjelent a tőzsde születésnapj foratagában, többre tartották érdemesnek. Azután jöttek a rossz üzleti mutatók, s ma senki sem veszi ezt a papírt. A Budaflaxról tanítani lehet, hogyan nem szabad éretlenül a tőzsdére kerülni. Ez a részvény – ebben a formában – soha nem lesz aktív szereplő. A Nitroilban – amely az ipar területén hiánycikkét exportál – van esély. Talán jobb értékpiacon szakemberekkel kellene konzultálniuk, hogy életet leheljenek ebbe az agonizáló jószágba.

Tamás B. Miklós

Cégmutató

A PRODUKT MARKETING SERVICE CÉGCSOPORT INFORMÁCIÓS LAPJA

VÁLLALKOZÓKNAK **VILÁG** VÁLLALKOZÓKRÓL

Hosszútávfutás

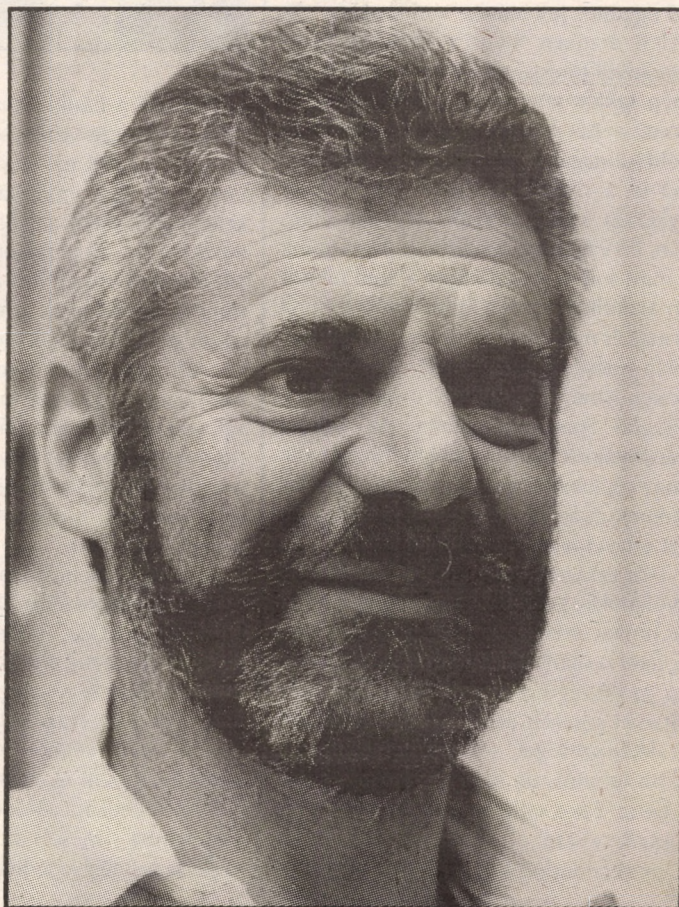
Azt ma a laikusok is tudják, hogy milyen gyors a fejlődés a számítástechnika területén. Magyarország is igyekszik felzárkózni, ha nem is a termékfejlesztés, de legalább a forgalmazás területén. Az e tevékenységet folytató cégek egyike a Psion Magyarország Kft.

mazását – magyarázza az ügyvezető igazgató. Ezek a gépek annyiban különböznek a többitől, hogy strapabírók, és hálózat nélkül 30-70 órán át működtethetők. Ideálisak a mozgó foglalkozást űzők, például újságírók számára, hiszen ott is használhatók, ahol nincs kéznél a hálózati csatlakozó. Nem is beszélve ar-

A vállalkozást 1990. január elején indították be – Trigon Trade néven. – A cég alapvetően a saját és a feleségem tőkéjével kezdte meg működését – mondja Dés Tamás, a Psion Magyarország ügyvezető igazgatója. – Az apportot pedig a Trigon Kiszövetkezet biztosította. Cégünk az angliai Psion UK PLC. magyarországi képviselőjére alakult. Mivel a Psion elégedett volt tevékenységünkkel, mód nyílt arra, hogy vegyes vállalatá alakuljunk át. A tíz esztendővel ezelőtt alapított Psion cég a hordozható számítógépek kifejlesztésére és forgalmazására szakosodott. Az angol anyavállalat filozófiája: elmozdítani a személyi számítógépet az asztalról, s mintegy kísérő társként alkalmazni a mindennapi életben.

Dés Tamás már korábban kapcsolatba került a számítástechnikával. 1973-ban az első magyarországi számítógép-kereskedelmi vállalatnál, az OSZV-nél (Országos Számítógép-technikai Vállalat) kezdett dolgozni. Akkortájt még Magyarországon sem a számítógép-alkalmazásnak, sem a forgalmazásnak nem voltak – nem is lehettek – hagyományai. – A Psion 1986-ban kezdte meg a különböző hordozható modellek forgal-

Dés Tamás:
„Üzlet-
politikánk
a hosszú távon
elérhető siker
megszerzése”

ról az előnyről, hogy rendszerint nem nyomnak többet két kilónál.

A Psion Magyarország Kft. alapvetően nagykereskedelmi funkciót lát el. Azonban nem tudnak olyan értelemben vett nagykereskedőként funkcionálni, mint a nagy nyugati disztributorok. – Mi egyedi igényeket is kiszolgálunk, az utcáról betérőket bolti forgalomban kiszolgáljuk – mondja Dés Tamás.

Az angol cég szemmel láthatóan nemcsak Magyarország, hanem az egész kelet-európai térség iránt érdeklődik, ami azt jelenti, hogy a magyarországi kft. akár e térség báziscégévé is válhat. Amint Dés Tamástól megtudtuk, ők készülnek is erre a feladatra. Munkatársaik néhány hónappal ezelőtt részt vettek egy angliai tanfolyamon, amely elsősorban szerviz- és vevőszolgálatra készítette fel. Időközben egyébként egy Psion-szervizközpontot is létrehozta az országban. Igyekeznek tehát minden tekintetben felnőni ahhoz a szerephez, amit nyugati értelemben a disztributori munka feltételez. A térbeli terjeszkedéssel egyidejűleg a minőségi szolgáltatás is egyre fontosabb szerepet kap.

Ahhoz, hogy ez sikerüljön, sok tényező együttes jelenlétére van szükség. Az üzleti érzéken kívül a szakismeret is rendkívül fontos, de az úgynevezett humán faktor sem elhanyagolható szempont. – Azt hiszem, az én esetemben például nagyon sokat jelentett, és jelent ma is, a család összetartó ereje – magyarázza az ügyvezető. – Öt testvérem van, én vagyok a legidősebb. Életútjaink – mint sok más családban – igen eltérően alakultak, hiszen érdeklődési körünk is más és más. Hogy ez mennyire így van, talán érdekes lehet elmondani, hogy egyik öcsém ismert zeneszerző, a másik pedig újságíró Spanyolországban. Az viszont mindnyájunk számára meghatározó volt, hogy szüleinktől rengeteg emberséget tanultunk, és azt, hogy amit az ember csinál, azt szívvel-lélekkel kell végezni.

Dés szakmai érdeklődése is a családi gyökerekhez nyúlik vissza. Mint meséli, technikai érdeklődését ezermester nagypapjától örökölte. A ma 47 éves vállalkozó az ország egyik első sakközépiskolájában szerzett érettségit és géplakatos szakképzettséget. – Szerettem volna tovább tanulni, de sokan voltunk, kellett a pénz. Ezért elmentem dolgozni – emlékszik vissza. – Azonban a tanulást nem akartam örökre „polcra tenni”. Be-

iratkoztam a Bánki Donát Műszaki Főiskola üzemszervezési szakának esti tagozatára. Azért ezt a szakot választottam, mert úgy gondoltam, hogy az ország fejlődésének egyik korlátja a szervezetlenség. Választásomban egyik másik fontos tényező volt az, hogy engem mindig is érdekelték az emberek, a szervezés pedig igencsak emberközeli munka. A főiskolai évekre ma is úgy gondolok vissza, hogy azok rendkívül hasznosak voltak. Bár manapság nem „illik” jót mondani a korábbi időszakról, őszintén meg kell mondanom, hogy az ott tanultakat jelenlegi munkámban is kiválóan tudom használni.

A számítástechnikával való kapcsolat ázután is megmaradt Dés Tamás életében, hogy az OSZV-től elkerült. Külföldre ment dolgozni, ahol közel három évig egy vállalkozás részlegvezetőjeként tevékenykedett. Hazatérte után a Datakoord nevű cégnél lett irodavezető, majd megbízott igazgató.

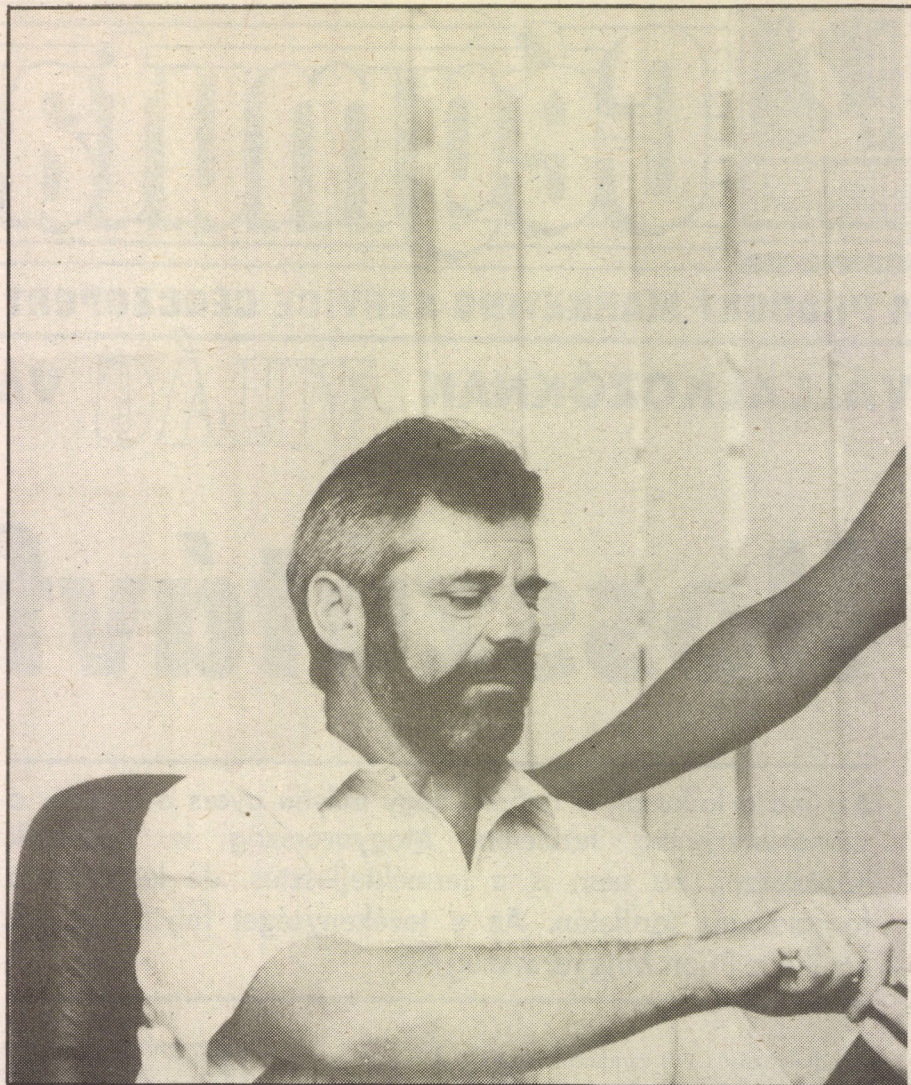
– Korán bekapcsolódtunk a PC-kereskedelembé – meséli az igazgató. – Műszaki fejlesztési kísérleteink is voltak, és

az, hogy ezekből nem születtek piacképes termékek, leginkább az elektronikai alkatrészek akkori helyzetével volt magyarázható.

Dés ma is úgy látja, hogy szakmai ismeretei, rátermettsége, felelősségérzete segítette ahhoz, hogy a korábbi években is vezető pozíciókat töltsön be. – A számítástechnika igen speciális szakma – magyarázza. – Mind a vezetőkkel, mind a beosztottakkal szemben magasak az igények. Ráadásul olyan speciális területről van szó, ahol mindenkinek szakosodnia kell. Éppen ezért eredményt csak több ember szoros együttműködése hozhat.

Az évek során Dés egyre inkább érezte, hogy az állami szektor által nyújtott keretek kezdenek szűkebbé lenni számára. – Időközben együttműködésre léptem a Trigon Kiszövetkezettel – emlékszik vissza. – Amikor az egyéni vállalkozások végre zöld fényt kaptak, és világossá vált, hogy van jövőjük Magyarországon, a feleségemmel úgy döntöttünk, mi is egyéni vállalkozásba kezdünk.

Persze a kedvezőbb gazdasági környezet sem elég ahhoz, hogy valaki fel-

Vállalkozó
szellemű házaspár
– együtt könnyebb

rántsem olyan vállalkozásbarát a gazdasági környezet, mint amennyire azt sokszor hangoztatják. – Hiába propagálják a különböző vállalkozói hiteleket, ha nem lehet hitelhez jutni – mondja. – Akármelyik pénzintézethez fordultam, azonnal elutasítottak.

Az ügyvezető igazgató szerint az is rengeteg nehézséget jelent a cég számára, hogy egy olyan időszakban lépett a piacra, amikor egy mélypontra levő gazdaság piacgazdasággá történő átalakítása megkezdődött. Az eddig elért eredményekkel azonban nem elégedetlen. – Kitartó munkával megszereztünk magunknak egy olyan piaci szegmenst, ami remélhetőleg tevékenységünk hosszú távú elismerését fogja eredményezni. Üzletpolitikánk egyébként is a hosszú távon, nem pedig a gyorsan elérhető siker megszerzése. Nem egyszer, hanem sokszor szeretnénk eladni – magyarázza Dés Tamás. Azt is megtudtuk a cég vezetőjétől, hogy – mások által végzett felmérések szerint – az imént említett piaci részesedés a professzionális hordozható számítástechnika területén, ahol a kft. jelen van, 80-90 százalék körüli.

A vállalkozás, amelyben az angol partner részesedése 15 százalék, az első évben (amikor még nem vegyesvállalati formában működött) 50 millió forintos nettó forgalmat bonyolított le. Dés bízik benne, hogy ebben az évben túl tudják majd teljesíteni a tervezett 80 millió forintos forgalmat. A cégvezető szerint a mai magyar gazdasági helyzetben komoly kompromisszumokat kell kötni ahhoz, hogy egy vállalat megvethesse a lábát a piacon. Ám kitartó munkával és hosszú távú piaci koncepciókkal ez sikerülhet.

Hollós Mihály

tétlenül vállalkozóvá váljon. – Mindig is vállalkozó típusú ember voltam – vallja magáról az ügyvezető igazgató. – Éppen ezért számomra a váltás amolyan belső kényszer is volt. Ám azt is el kell mondanom, hogy már a kezdet kezdetén óriási csalódás is ért engem. Ugyanis azt hittem, hogy ahogy van politikai átmenet és van átmenet a makrogazdaság szintjén, itt is hasonló tendencia érvé-

nyesül majd. De ez nem így történt, hiszen a vállalkozókat bedobták a mélyvízbe, egyik percről a másikra rájuk szabadították a kapitalizmus farkastörvényeit. Már az első pillanatban úgy bíráltak el, mintha hosszú évek vagy évtizedek óta vállalkozó lennének egy kapitalista társadalomban, aki már hatalmas vagyont tudott felhalmozni.

Dés szerint ma Magyarországon ko-

KOMÁROM MEGYEI VILLANYSZERELŐ ÉS ÉPÜLETGÉPÉSZ IPARI ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT.

Postacím: 2803 Tatabánya I., Muskátli u. 31-33. ● Pf.: 384. ● Telefon: 34/10-531, 10-938
BBrt. 362-56752 ● Telex: 27-488 ● Telefax: 34 16000

Villamos berendezések, hálózatok tervezése, lebonyolítása, érintésvédelmi és szabványossági felületvizsgálatok, szakértői tevékenység, víz-, központifűtés-szerelés, tervezés, klímaberendezések. Távközlési hálózatok tervezése és kivitelezése. CARBOROBOT V-40-80-240 kazánok gyártása, értékesítés.

Erzsébeti százvezrek

Októberben, újabb lendülettel, tovább folytatódnak az árverések: az állami üzletek bérleti, illetve tulajdonjogához juthatnak hozzá az élelmes és bátor vállalkozók.

A jövő hónap közepén az Erzsébeti Közért Vállalat tíz üzletét bocsátja árverésre a vagyonügynökség. A kikiáltási ár több mint 21 millió forintot tesz ki. A legtöbbet – érthető módon – tulajdonjogért kér az ÁVÜ. A vagyonértékelők 12,5 millió forintban állapították meg a XX. kerületi Helsinki úton lévő 319 négyzetméteres élelmiszer-áruház kikiáltási árát. Ehhez képest meglehetősen olcsónak tűnik a XXI. kerületi, Mars utcai 249 négyzetméteres élelmiszer-vegyesüzlet 1 millió 890 ezerért. A kezdő vállalkozók bizonyára az elérhetőbb árú üzletek bérbé vételét fontolgatják. Ilyen lehet 350 ezer forintért a XX. kerületben a Jókai Mór utca 25. szám alatti szaküzlet a maga 55. négyzetméterével. Ugyanebben a kerületben az Előd utca 43-ban 420 ezer egy kicsiny, 27 négyzetméternyi élelmiszerbolt, melynek nyertese ugyanúgy biztosíthatja megélhetését, mint esetleg mások, nagyobb üzlethelyiségben.

10 ezer forint híján egymillió forintért vár új gazdára Erzsébeten a Mártírok útján, illetve a Tátra téren egy-egy élelmiszerbolt. A Vörösmarty téri 219 négyzetméternyi üzlet viszont már csaknem másfél millióba kerül, feltéve, ha nem lesz rá több jelentkező, s nem indul meg az olykor végtelennek tűnő licit.

S hogy mennyivel emelkedhetnek az árverések során a kikiáltási árak? Ezt az iménti konkrét esetekben nem tudhatjuk, ám tanulságul szolgálhatnak az augusztus végi tapasztalatok, amikor is a Zuglói és az Óbudai Közért Vállalatokhoz tartozó boltokat árverezték el. Szerencsés vállalkozónak mondhatják magukat azok, akik a kiszemelt üzletre egyedül jelentkeztek. Így százvezreket takaríthatnak meg, hiszen kezdő áron vihetik el a boltot. Ilyen volt az a pályázó, aki egymaga pályázott a XIV. kerületi, Ilka utcai 55 négyzetméteres élelmiszer-szaküzletre: 600 ezerből megúsza. De jól járt az is, aki a XVI. kerület Szabadföldi utca 51. szám alatti 38 négyzetméteres helyiséget szemelte ki magának: csupán 250 ezer forintot kellett fizetnie, annyit, amennyiben a vagyonértékelők megállapították a kikiáltási árát.

Ellenben alaposan meg kellett küzdeniük azoknak a vállalkozóknak, akik a Bosnyák téri piacon lévő 58 négyzetméteres vegyesüzletért szálltak ringbe. A kikiáltási ár félmillió forint volt, ám a licit során jóval kétfélmillió forint fölé verték fel az árát. A győztesnek végül még így is megért 2 millió 225 ezer forintot az üzlethelyiség. Ennél kevesebbet úszta meg az, aki 650 ezer forintról indult csatába a Hungária körút 105-ben lévő 69 négyzetméteres boltért: már 1 millió 245 ezer forintról kiszálltak az ellenfelek, így ennyire lett a nyertes a helyiség.

Árverésre kerülő üzletek október közepén • Erzsébeti KÖZÉRT Vállalat

Egység neve	Címe	m ²	Tevékenységek	Árverés ideje	Kikiáltási ár (ezer forint)
20.055 sz. bolt	1201 Budapest XX., Helsinki u. 8.	319	Élelmiszer-áruház	91. 10. 15.	12 500
20.106 sz. bolt	1201 Budapest XX., Károly u. 25/b.	65	Élelmiszer-szaküzlet	91. 10. 15.	590
20.123 sz. bolt	1205 Budapest XX. Jókai M. u. 25.	55	Élelmiszer-szaküzlet	91. 10. 15.	350
21.126 sz. húsbolt	1214 Budapest XXI., Erdősor u. 33/b.	82	Élelmiszer-szaküzlet	91. 10. 15.	680
21.467 sz. bolt	1214 Budapest XXI., Mars u. 5.	249	Élelmiszer jellegű vegyesüzlet	91. 10. 15.	1 890
20.135 sz. bolt	1201 Budapest XX., Előd u. 43.	27	Élelmiszer-szaküzlet	91. 10. 16.	420
20.404 sz. bolt	1201 Budapest XX., Vörösmarty u. 113.	219	Élelmiszer jellegű vegyesüzlet	91. 10. 16.	1 450
20.426 sz. bolt	1205 Budapest XX., Mártírok útja 10.	83	Élelmiszer jellegű vegyesüzlet	91. 10. 16.	990
20.474 sz. bolt	1205 Budapest XX., Tátra tér B/1. ép.	55	Élelmiszer jellegű vegyesüzlet	91. 10. 16.	990
21.462 sz. bolt	1214 Budapest XXI., Erdősor u. 33/b.	180	Élelmiszer jellegű vegyesüzlet	91. 10. 16.	12 550

**Vállalkozunk az Önök
igényeinek megfelelő
mindennemű nyomdai
termék előállítására.**

Várjuk szíves megrendeléseiket,
jeligénk:
„PONTOS HATÁRIDŐ,
SZOLID ÁRAKI”

SÜTŐIPARI
NYOMDA
NYOMDA
KFT.

3200 Gyöngyös
Kenyérgyár u. 3.
Tel/Fax: 37-13-173

PRIVATIZÁCIÓ

KOMPUTERES TERVEZÉS
SZIGETELÉSTECHNIKA
FŐVÁLLALKOZÁS

**SZIGETELÉSTECHNIKAI ÉS
SZOLGÁLTATÓ KFT.**

Székhely: 1125 Bp. Rózse u. 6-8.

Iroda: 1114 Fadrusz J. u. 12.

155-7723,
166-5730 (fax is)

**Debreceni
Üvegipari
Szövetkezet**

Debrecen, Álmos utca 5-7.

Tevékenységeink:

Ólomkristály termékek csiszolása
Síküveg - tükrök feldolgozása
Címfestés, szitázás, vésnöki munkák
Márványfeldolgozás
Műkő termékek készítése
Kőfaragás
Golyóálló üveg készítése

Szolgáltatásaink:

Épületüvegezés
Képkerekezés
Látszerészeti szolgáltatás

Várjuk megkeresésüket!

Telefon: (52) 13-100 Telex: 72-317

**KÖNYVELÉS
VÁLLALKOZÁSOK RÉSZÉRE**

- bizonylatok feldolgozása,
- főkönyvi könyvelés,
- analitikus nyilvántartások,
- költségvetéssel kapcsolatos bevallások elkészítése,
- adótanácsadás.

**MÉRLEGKÉSZÍTÉS,
HITELESÍTÉS, ELLENŐRZÉS,
KÖNYVELÉSI SZOFTVEREK
ÉRTÉKESÍTÉSE, PÉNZÜGYI
SZOLGÁLTATÁSOK:**

- tőkéstársak közvetítése,
- pénzügyi átvilágítás és tanácsadás,
- hitel és egyéb pályázati anyagok készítése,
- rövid futamidejű lízing és visszlízing.

**VÁLLALKOZÁSOK
SZERVEZÉSE ÉS
TANÁCSADÁS**

- társasági szerződések készítése,
- átalakulási tervek, tanulmányok készítése,
- társaság alapításával kapcsolatos tanácsadás.

OKTATÁS

- alapvető könyvelési és adózási ismeretek,
- társaságok alapításával kapcsolatos ismeretek,
- alapvető gazdasági ismeretek.

29

Produkt Börze

Telefonon: 165-3090 ● Faxon: 185-1268 ● Levélben: Produkt Börze 1519 Budapest Pf. 248.
Bankszámla: Budapest Bank Rt. 208-20013

Bármit keres vagy kínál, azt egy hónapig a PMS információs adatbázisában nyilvántartjuk és kiközzetítjük. Négy alkalommal a Cégműtatóban megjelentetjük. Egy közlemény, hirdetés – keres vagy kínál elhelyezési és nyilvántartási díja 450 Ft + áfa soronként. Egy sor 40 mm, 7 pontos betűvel. A nyilvántartási szám alapján lekérheti a szükséges közlemény címét és a részletes információt.

009177

Csehszlovák CEMENT nagy tételben eladó. Garantált minőség, reális ár.

009180

Női alsó, 17-féle, pamut vagy műszál. Garantált nyugati minőség. Átlag átadási ára 86 Ft/db vagy közvetlen érkezéssel CIF Bp. 5– USD/tucat.

009181

„TATSUNG 3900” telefax 48 000 Ft előjegyzésre, vagy vizonteladónak bekerülési áron, mennyiségtől függően.

009183

Elcserélünk ORFŰI berendezett – magas igényeket kielégítő –, új 10-15 fős részére télen-nyáron üzemeltethető üdülőt, budapesti lakásra vagy irodára, értékegyeztetéssel. Irányár berendezve 10 millió Ft.

009184

Országos üzletlánc szervezésében érdekelt, minimális saját részzel rendelkező vállalkozók jelentkezését várjuk.

009185

Vállalkozó társat keresek motorke-rekmpár értékesítéséhez. Biztos, kedvező árú beszerzési forrás van. Az országban több bemutatószalon és telephelyet létesítünk.

009188

Angol nyelvtanfolyam Ausztráliában a Perth-i Egyetemen. 10 hetes tanfolyamok.

1992 január 6-tól március 13-ig, március 23-tól május 29-ig Irányár: 250 000 Ft + repülőköltség. Jelentkezés a PMS-címeiken, külön-díj fizetése nélkül.

009190

Commodore 610 számítógép monochrom monitorral, 2 floppy lemezegységgel, 132 karakteres mátrixnyomtatóval, szövegszerkesztő és felhasználói programokkal eladó. Kisebb vállalkozások céljaira ideális megoldás!

009193

Termézetgyógyászok nevét, címét megadjuk. Bármilyen eredetű betegség esetén segítséget kaphat tőlük. Egy alkalommal három nevet közlünk.

009194

Az ószövettség és újszövettség képekben több száz levelezőlapon feldolgozva. Vizonteladók részére minimálisan 100 db vásárlása esetén 6 Ft/db átadási áron.

009195

Személyi titkárt, titkárnőt keresünk angol-német nyelvtudással. Tárgyalóképes, jó szervezőképességű munkatársat magas jövedelemmel felvesszünk budapesti munkahelyre.

009196

Nyomdatémékeit olcsón, rövid határidővel elkészítjük. Minőségi munkával az Ön szolgálatában!

009197

Beruházásához megvalósíthatósági tanulmány készítését nagy gyakorlattal vállaljuk. Rövid vállalási határidő, méltányos ár. Egyedi igények kielégítésére is lehetőség van.

009198

Kiadványszerkesztés felső fokoni Komplex nyomdai szolgáltatások az ötlet kidolgozásától a nyomdatermék előállításáig. Részfeladatokat is vállalunk!

091100

Eladók használt, üzemképes benzínüzemű LO 3000 ROBUR típusú autóbuszok.

091102

Fából készült gyermekjátékok előállításához precíz munkát végző partnert keresünk referenciákkal.

091103

Kitűnő minőségű kínai gyártmányú cipők, 60 napos szállítási határidővel, behozatali engedéllyel rendelkezők részére IGEN KEDVEZŐ ÁRON ELADÓK. Minták megtekinthetők.

091104

Exportra keresünk 500 000 liter fehér asztali bort. A partner fizetni tud olasz gyártmányú, szőlő- és borfeldolgozó, üdítőital-gyártásra alkalmas gépekkel. Ajánlatokat a Produkt Börze címére kérjük megküldeni.

091105

Veszélyes hulladék átmeneti tárolása, felmérése, javaslat tárolásra, ártalmatlanításra. Hatástanulmány készítése, környezetvédelmi felmérés, szaktanácsadás.

091106

Eladásra kínálunk 300 vagon minőségi almát és 300 vagon léalmát telepi áron, vagy átvévhelyre szállítva.

091107

Eladásra kínálunk 1000 m³ nemesnyár rönköket. A kitermelés folyamatos.

091108

45 napos szállítási határidővel MADE IN THAILAND farnerruhák teljes választék az árak Budapestre szállítva értendők.

„DIESEL” klasszikus ötzsebes, cipzárás, 100% cotton, denim 475 G/m² normál szövéses, kövel mosott, kötélén festett nadrág. 12,89 USD.

„DIESEL II.” klasszikus ötzsebes nadrág gombbal, 100% cotton, denim 475 G/m² normál szövéses, kövel mosott, kötélén festett. 12,09 USD.

„616 BAGGY EASY-FIT” Laza, könnyen passzoló anyag, 100% cotton, denim 406 G/m² finom szövéses, kövel mosott, kötélén festett. 12,09 USD.

„TP EDWIN” klasszikus hosszú ujjas ing. Anyaga 100% cotton, denim 271 G/m² finom szövéses, kövel mosott, kötélén festett. S, M, L, XL, méretek. 12,07 USD.

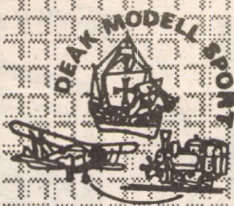
„WESTERN/TWILL” kabát bordás szövéses 100%-os vászonfelsővel, két mellzsebbel és két oldalzsebbel. Anyaga 100% cotton, denim – vászon – 406 G/m² finom szövéses, kövel mosott, kötélén festett. 18,53 USD.

„WESTERN” kabát két mellzsebbel és két oldalzsebbel. Anyaga 100% cotton, denim 475 G/m² normál szövéses, kövel mosott, kötélén festett.

1. béleléssel 60 gr-os polly 21,40 USD.

2. béleletlenül 18,65 USD.

„BRAND” rövid ujjas férfiing két mellzsebbel, 100%-os cotton, denim 271 G/m² finom szövéses, kövel mosott, kötélén festett. 12,07 USD.

DEÁK László

1089 Budapest, Kulich Gyula tér 19.

vasút-, autó-,
repülő és
hajómodellek,
modellezési tartozékok
nagy választékban!

Nyitva:
1/2 10-18 hétköznap
1/2 10-17 péntek

MAGYAR POSTA VÁLLALAT

Postavezérigazgatóság

Szolgáltatásainkat
igénybe veheti
az ország 3200
postahivatalában

Budapest XII., Krisztina körút 6-8.
Telefon: (1) 155-0550
Fax: + 36 (1) 155-7584
Telex: 20-2920 posgen h
Postacím: 1540 Budapest

Produkt Börze

VILÁG-Cégműtató
című
hetilapban

Terméket, szolgáltatást keres vagy kínál? Szabad kapacitással rendelkezik? Közleményét a PMS információs adatbázisában **egy teljes hónapig** nyilvántartjuk kérésre kiközvetítjük. Továbbá egy hónapon át négy alkalommal megjelentetjük a Világ-Cégműtató lap Produkt Börze rovatában. Egy közlemény – keres vagy kínál – elhelyezési és nyilvántartási díja 450 Ft+áfa soronként. Egy sor 40 mm, 7 pontos betűkkel. A közlemények a beérkezés sorrendjében jelennek meg a rovatban. (Levél cím: Produkt Börze 1519 Budapest, Pf. 248. Fax: 185-1268)

Megrendeljük az alábbi keres/kínál közleményünk nyilvántartásba vételét és megjelentetését a Világ-Cégműtató lapban

Közlemény:

_____

_____

_____

_____

Név: _____

Cím: _____

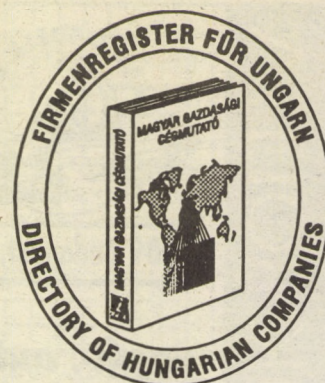
Ügyintéző _____ Telefon: _____ Fizetési mód: készpénz csekk

Dátum: _____

aláírás, bélyegző

MAGYAR GAZDASÁGI CÉGMUTATÓ 1992

MEGJELENŐ KÖTETEK	ADATFELVÉTEL LEZÁRÁSA	MEGJELENÉS IDEJE
<i>MAGYARORSZÁG országos kötet</i>	1991. december 31.	május-június
<i>MAGYARORSZÁG angol-német nyelvű kiadás</i>	1992. március 31.	július-augusztus
MAGYARORSZÁG megyei kötetek		
Komárom-Fejér-Veszprém	1991. október 31.	február-március
Győr-Vas-Zala	1991. november 30.	március-április
Somogy-Tolna-Baranya	1992. február 28.	június-július
Nógrád-Heves-Borsod	1992. május 31.	szeptember-október
Pest-Szolnok-Bács-Kiskun	1992. június 30.	október-november
Szabolcs-Hajdú-Békés-Csongrád	1992. július 31.	november-december

Célunk a vállalkozók, a FOGYASZTÓK naprakész informálása. A teljességre törekszünk, ezért megjelenéstől megjelenésig nyomon követjük a változásokat.

Céginformációs Szolgálatunk állandóan, a CÉGMUTATÓ információs lap kéthetenként partnereink rendelkezésére áll.

Kérjük, segítsék munkánkat, és minden változást közöljenek velünk:

Levélben: PMS Kft. 1519 Budapest, Pf.: 248.

Faxon: 185-1268, 166-4703

Köszönjük figyelmét!

Magyar Gazdasági Cégmутató
szerkesztőbizottság

Információ - Tájékoztatás - Reklám MILLIÓK FORGATJÁK EGY ÉVIG!

PMS
Gazdasági Céginformációs Szolgálat
ADATLAP

A PMS Gazdasági Céginformációs Szolgálat célja, hogy pontos információkkal segítse a vállalkozásokat, vállalkozókat – így Önt is – sikeres üzletek kötésében, a partnerek egymásra találásában. Az adatok felvétele az Információs Szolgálat adatbázisába *ingyenes*. Kérjük, adatainak közlésével, pontosításával Ön is járuljon hozzá a működő piacgazdaság mielőbbi kialakulásához.

Kérjük, az adatokat írógéppel, vagy nyomtatott betűkkel töltsse ki.

Cégünk neve:

Vegyes vállalat esetén a külföldi partnerek nemzeti hovatartozása:

Cégünk címe:

Levélcím:

Telefon:

Telex:

Telefax:

Stat. szám: Adósz.:

A cég fő tevékenysége:

Számlavezető bank és számlaszám:

A cég vezetőjének neve: beosztása:

Főbb termékek

Főbb tevékenységek

Főbb szabad kapacitások

Telephelyek, üzletek, irodák:
 (cím, telefon, telefax, tevékenység)

A fent közölt adatok információszolgáltatás céljaira való felhasználásához, nyilvános közléséhez korlátozás nélkül hozzájárulunk.

Dátum: _____

cégszerű aláírás

Az adatlapot az alábbi címre kérjük visszaküldeni:
 PMS Kft. 1519 Budapest, Pf.: 248.